

500 Ft

Szeretem városom sziürke utcait.
Szeretem az engem fölfaló hűségét, a fűrészes menekülő arcokat,
az árnyakkal teli, gyönyörű, ünnep szövegleteket.
Szeretem az utcákat átfűző kezeket, a ragyogó fényeket,
a népet, amely az utcákon jár, és egyre kevesebbet szenved.
Szeretem a parkokat, ahol gyerekek játszanak,
a parkokat, amelyek az utolsó esavargók álmait őrzik.
Szeretem a parkokat, amelyeket vadul megröhamoz a szereltem.

En nem sietek. Csüppet se sietek. A kellő időben akarok megérkezni,
se előbb, se később. Amikor a munka beér és megemészt.
Az asztalom tiszta kenyér idejében, mikor összekulcsolódnak a szerelmes kezek.
Csüppet se sietek. Mindenképpen megérkezünk.

FAYAD JAMÍS

*A 12-es és 23-as utca
kereszteződésénél*

VERSEK



FAYAD JAMÍS

A 12-es és 23-as utca kereszteződésénél

VERSEK

BUDAPEST

**Sorozatszerkesztő
SIMOR ANDRÁS**

Fayad Jamís grafikáival

Válogatta, fordította és az előszót írta:
Simor András

© Simor András 2015

Szeretem városom szürke utcáit.
Szeretem az engem fölfaló hőséget, a fűgén menekülő
arcokat,
az árnyakkal teli, gyönyörű, öreg szögleteket.
Szeretem az utcákat átformáló kezeket, a ragyogó fényeket,
a népet, amely az utcákon jár, és egyre kevesebbet szenved.
Szeretem a parkokat, ahol gyerekek játszanak,
a parkokat, amelyek az utolsó csavargók álmait őrzik.
Szeretem a parkokat, amelyeket vadul megrohamoz a
szerelem.

Én nem sietek. Csöppet se sietek. A kellő időben akarok
megérkezni,
se előbb, se később. Amikor a munka beérik és megneimesít.
Az asztalra tett kenyér idejében, mikor összekulcsolódnak a
szerelmes kezek.
Csöppet se sietek. Mindenképpen megérkezünk.

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

Előszó

*Fayad Jamís*nak, az ötvenes évek kubai költőnemzedéke legnagyobb költőjének önálló kötete hazánkban 46 éve, 1968-ban jelent meg a Magvető kiadónál *Székács Vera* gondozásában. Azóta újabb versei csak antológiákban láttak napvilágot. Életében megjelent utolsó kötete, az 1973-as *Abrí la verja de hierro* című gyűjtemény volt. Idézem a címadó verset *Dobos Éva* fordításában:

Kinyitottam a rácsos kaput

*Kinyitottam a rácsos kaput,
hallottam, mint csikorog, belebotlottam valami fatönkbe,
felnéztem egy kivilágított ablakra, a hajnal*

*belemart az ablakszárnyakba, s te nem voltál ott, hogy azt
mondd nekem:
a világ roskatag és felfalja a rozsdá. Beléptem,
halkan felmentem a lépcsőn, kinyitottam egy másik ajtót,
levettem a zakómat, leültem, izzadok, mondtam
magamban,
aztán kopogni kezdtem elnyűtt beszélő, író,
horkoló és meghaló gépemen (te csak aludtál, te csak
alszol, nem tudod,
mennyire szeretlek), levettem a nyakkendőt, az inget,
tisztá lelket öltöttem, ma délután vasaltad,
s kopácsoltam tovább, meg átkozódtam, szerettelek s
harapdáltam
az öklöm. S egyszer csak másféle hangokat sodort felém a
szél:
énekeltek merész, gyönyörű dolgokat, léptük nyomán kigyúlt
a hajnal, folyók mélyén elrothadt csókokra emlékeztek,
ajkakra, melyeket a távoliét megölt. Nem maradt mit
mondanom: nem akarok beszélni, az is lehet, hogy a kapu
csikorgásával kegyetlenül megtörtem álmodat.
Mit számít, jövök, megyek-e, vagy kiszíjletek a világból.
Levetem a cipőmet,
s a világ arcába vágom vakon, szerelmesen.*

Az 1988-ban, 58 évesen meghalt költő (világhírű festő is volt!) haláláig alkotott, versekből, rövid prózákból és rajzaiból készített könyvet kubai gyerekkorának imádott helyéről, Guayasról (Zacatecasban, Mexikóban született 1930-ban). 1987-ben Havannában kezemben tartottam a verseket, prózai írásokat tartalmazó, saját rajzaival illusztrált könyvterv kéziratát, amely tudomásom szerint sosem jelent meg, nem tudom, mi lett a sorsa.

Jelen válogatás közöl néhányat az 1968-ban *Kődobás* címmel megjelent kötetből, nagy része azonban az *Abrí la verja de hierro* (Kinyitottam a rácsos kaput) című 1973-as gyűjteményből való.

Nézzünk először két hasonló témájú költeményt. Az első Fayad Jamís híres könyvében, az 1954-től 1959-ig Párizsban írt versek gyűjteményében, a *Hidak* című kötetben jelent meg *Cuento árabe para Mariannik* (*Arab mese Marianniknak*) címmel. (Fayad Jamís apja arab, anyja mexikói volt.) A második az 1973-as kötetben, címe a fordításban *Arckép egy lányról és változatok az ő (feltételezett) meggyilkolásáról*.

Az első versben Mariannikot a Boulevard Saint Germain-en egy bandita követi, Ben Al-Sabuni, aki szerelmet akar vallani a lánynak, de a szerelmes vallomás pillanatában „teste összeroskad/ a lila fényt tükröző köveken”. A vers így folytatódik: „Zsebében száz szerelmes vers maradt/ a lányhoz kinek neve Kinnairam...” (Mariannik neve visszafelé olvasva).

A második versben Mariannik egy falusi kupi lakója, akit a helyi híresztelések szerint egy rendőr lőtt agyon, ám azt is híresztelték, hogy a lány öngyilkos lett, mert szerette a rendőrt „és a rendőrnek csak a teste kellett.” Mariannik életére „mindmáig emlékezünk ebben a faluban.”

A párizsi titokzatos Mariannikból a későbbi versben egy kubai falusi kupleráj lakója lesz, akit (feltételezett) meggyilkolása után sokan megsirattak. „Megsirattuk” – írja a költő, és ez a személyes vallomás azt jelzi, hogy a párizsi Mariannik ihletője az a

parasztlánykának látszó, Mariannik fedőnevet viselő prostituált volt, akit Juana Pellejito, a kuplerájos hozott a kubai faluba.

Mintha nagyon eltérő hangú költeményekről volna szó. Mintha a költő hangja megváltozott volna. De ez csak részben igaz.

Vessük össze a Hidak egyik legjelentősebb költeményét, A hajnal csavargóját az 1973-as kötet terjedelmes záró versével, *A 12-es és 23-as utca kereszteződésénél* című alkotással.

Az első versben a költő Párizsban csavarog, nézi a mézszínű leveleket a koldusok fejénél, látja a szunnyadó nyomorúságot, és eleinte Robinson Crusoenak érzi magát, a rettenetes, gyönyörű város, Párizs Robinsonjának, majd amikor az első péküzletben, amely kinyit, egy nagy kenyeret vesz, így folytatja a verset: „mintha hazámban volnék, csak most barátaim nem kísérnek el.” A szegények, a párizsi koldusok közt csavargó költő úgy érzi magát, mintha hazájában volna.

A másik versben a hajnalt szétbomlani hazájában, a 12-es és 23-as utca fényei közt látja, ahol egy részeg kacagva sír, megállnak az autóbuszok, hogy felszálljanak a munkások, a sokaság sietősen halad, báméskodók ácsorognak a járdán, nézi a hatalmas, vörös, fehér, fekete plakátot, amely „jövendő győzelmekről beszél”, a falakat, „hová a szeretők felírják: ÉLJEN A FORRADALOM”. A vers így ér véget:

*... Ez nem a világ
közepe, de közepe az én világomnak, közepe a föld
legvilágosabb városának,
ahol két utca metszi egymást, melyek a tengerben születnek
és haragos esőben
halnak meg, a halál legtisztább városában.
Ez az én világom közepe. Ez talán valódi közepe a világnak.*

A hazaszeretet szenvedélyes költeménye ez a záró vers. Akárcsak a Párizsban írt vers. Annak a költőnek a vallomása, aki miközben hallja a fecsegést „mindenről, ami nincs, nincs, nincs, nincs. Nincsen se ez, se az.”, kimegy az utcára, és elindul füttyörészve. Villanyfények juttatják eszébe a jövendőt. Aki csöppet sem siet, mert tudja: „Mindenképpen megérkezünk.” Aki tudja: „Végleges felszabadulásunk felé haladhatunk.”

Fayad Jamís szürrealista korszakának vívmányai térnek vissza utolsó, életében megjelent kötetében. Nemcsak képalkotására, a napi hírek, reklámszövegek, hirdetések versbe illesztésére gondolok.

Versszerkesztésében is meglepő fordulatokat találunk. Megírja saját halálát, harmadik személyben:

*Kalapját levéve elbúcsúzott. Kiment a színpadról. Csak egy mondatot mondott: „Utánam az özönvíz, a Végítélet elektromos gitárjai.”
Jó ember volt, igazán derék ember, soha senkinek kárt nem okozott. Méltósággal ette szerény húsadagját, néhány jelentéktelen bűnt ugyan elkövetett, bejárta azokat az országokat, melyek csak a nedvesség felfalta térképeken láthatóak, barátságot kötött – szerény és udvarias módon – sok híres emberrel,*

*akikre mosolyogva emlékezett, amikor búcsút vett tőlünk:
Matias Vérezre, aki kényelmesen üldögélt egy felhőn
Havanna egén,
André Bretonra, aki belerúgott tetves fehér kutyájába,
és még sok más személyre, akik megtölthetnének egy olyan
nagy,
fényes és nyugodt várost, mint a Colón temető. Halála
szerény
és ünnepélyes volt. Óhajának eleget téve nem voltak
beszéddek, se koszorúk,
résztvényilvánítások se. Csak egy asszony – egy ismeretlen,
gondolom – siratta el
illusztris gyűjtőjét a felakasztottak múmiáinak, akik nem
ismerték a szerelmet.*

Negyven sorral később így idézi fel szerelmét:

*Netán mással jársz, ki füledbe súgja e mondatokat, miket
senki se tud
úgy mondani, mint én, jöhet éjre éj, csókjaimra gondolsz,
újraéled
az elveszett varázslat álmait, és ha a másik zokogni hall,
azt mondod neki: semmi, semmi se, csak a szél, talán
elaludtál, és lidércnyomás kínozott egy pillanatig.*

A vers lefordíthatatlan”eh” (cs) kezdetű játékos szavakkal folytatódik, a felsorolás a *china* (csina) szóval, ezzel a nőknek szánt kedveskedő fordulattal ér véget. (Jelentése ezúttal: édesem.) A negyven sorral későbbi vallomás ellentmond az önnekrológ utolsó sorának: Fayad Jamis ismerte a szerelmet.

Zárjuk sorainkat a költő magának és másoknak adott tanácsával:

*Milyen tanácsot adhatok: éld az életet, alkoss, sokszorozd
a fényt, ne tagadd le szükségéidet, átalakul minden,
asszonyi teljességgé, rakéta híradásává változik,
mentsd a menteni valót, vadul véd a világot,
ha megölnek, viszontölés nélkül ne halj meg, vedd magad
körül kérdésekkel és válaszokkal
(de minden válaszra keress újabb kérdést),
hajolj éjről éjre fényedbe, népedbe, galaxisodba.*

Simor András

A szél söre

A ponyvák alatt zöld és sárga
a bogarak felfalta ég alatt
egy rendőr orosz dalt énekel míg a forgalmat irányítja
Olvadozni kezdenek az épületek

Víz arany korcsolyázó gyerekek
a boulevard Saint-Germain tükrein
kik engem üdvözölnek:
„Jó napot olajáros úr”
Biciklin térek vissza Havannába
A járdán jövő asszonyok
nyomában fehér tűz sodra marad

„Jó napot szenyor Perlimplin”
Veszélyes gyalogolni
amikor a járdák tükrök
De nincs más lehetőség
utat kell törni vénasszonyok és kutyáik
gyilkosok autók és a szél söre közt

Jó napot
Jó estét

A nap előnti a patikákat és a ravatalozókat
Az égből kék rózsák csokra hull alá

A hajnal csavargója

Párizs sápadt reggele a vállamon növekszik
a hosszú éj után szerelmem jön a szellő
Mézsínű leveleket sodor az ősz az utcán
őszi levél a járdán a koldusok fejénél
Alszanak még egy asszony fölkelte a sapkát fölemelte
ami a férfi lábánál hevert és az alvó arcát betakarta
Olyan a sötét rongyokba öltözött asszony gyengédsége
mint a nap sápadt virága mint a galamb
mikor elszáll a füstös ezüstös tükrű Szajján
Íme ilyen a pirkadat neked mondom ma ősz van
íme a hajnal a város halott csontjai tapinthatóak
senkise szól semmit alszanak a rendőrök fülükbe vattát
dugott a sötét
alszanak a törvények szunnyad a nyomorúság én megyek
megyek
az új nap első embere mintha a város lenne asszonyom
és alvó meztelenségét nézném a hátán születő eget

Íme Párizs neked mondom néha azt álmodom halott világon
át futok
az utolsó bomba haldoklásakor a remény felé
Én nem értek sok mindent ám kissé Robinson Crusoe
vagyok
a rettenetes gyönyörű hatalmas város Párizs Robinsonja
Mindenünnen kiszaladnak a macskák jó napot íme a
szemétládák

tele törött játékkal rothadt gyümölccsel tépett ruhákkal
papírokkal
papírfoszlányokon a felejtés sötét sebhelye forrad
A világ a civilizáció minden halott a macskák és én
továbbélünk
Az egyik híddal szemben választom ki házamat
talán amott vörös függöny az ablakon
vagy a másikat előrelép mintha üdvözölni akarna jó napot
De nem nem igaz a szürke falak mögött emberek
sóhajtanak horkolnak és álmodnak
emberek akik a századok türkiz utcáján elveszett kiáltásra
emlékeznek éppen
emberek akik az új autótípusokra gondolnak esetleg
munkájukra szerelemre talán a halálra

A fekete folt amelyet a folyó vonszol egy kartondarab
teknősbékának hittem vagy vízbefulladt férfinak
de csak egy kartondarab oldalán három levél lebeg
három szív alakú levél az ősz három számjegye
Fák szállnak a folyóból mint cigarettákból a füst
Galamb fehér árnyéka köröz a szürke víz felett
A vizeldék némely kasztíliai templom agyafúrt szépségét
idézik
belépek dolgom végzem és eközben gondolkodom
útközben szerelmem a senki a szél ezek a levelek
Szemaforok siettetik a macskákat és a szellőt
a sápadt nappal szemben a borostyánkő fényei

Éjjel a háborúról beszéltek örökké a háború
hullák az örökkévalóság tajtékja hullák
de nem mindenki tudja mily édes a szabadság ezekre az
órákra figyelj
mikor a tejárus fehér kocsija jön mögötte fehér állatai
Egy Izraelből érkezett lány hazája ifjúságáról beszél nekem
vallása nincs szereti Párizst szereti a világot
holnap egyforma bronzarcunk lesz és egyforma nyelven
beszélünk
holnap bár ön nem akarja tábornok úr kereskedő úr drótból
és hamuból készült pápaszem ura
új élet új emberei építik fel városaikat
az önök csontjaiból meg az enyémből no meg a Notre-
Dame porából

Az első péküzletben amely kinyit egy nagy kenyeret veszek
mintha hazámban volnék csak most barátaim nem kísérek
el
és már húszéves sem vagyok
Elvégre akkor másképp látnám ezeket az árnyékokat
barnahajú lány emlékét hoznám magammal füttyörésznék
Végül is mindez elmarad
most dolgozni kell hogy megéljek

Néhány madár dalolni kezd a száraz levelek lehullanak
Eltávolodom a folyótól a csónakoktól a fehér hidaktól
mintha az épületek a fejemre dőlnének
századok léptétől megroggyant falaikkal
a Rue du Chat-qui-Féche szörnyű történetekre emlékeztet
Inkább folytatom a hajnal hajnal
a kezem zsebre vágom tovább tovább
Két mészáros ökörhúst darabol
nem szórakoztató ez mégis szívesen nézem
a lelkem még mészáros kissé 1956-ot írunk
Holnap talán nem lesz ilyen se mészáros se hóhér
a szívem hóhér félig és félig felakasztott
a te szívedből a te szívedből por víz szél lesz
hogyan nőjenek új napraforgók
minden mag mint egy szunnyadó méh

A sápadt nap fehér lett már sárgulni kezd
néhány kémény mintha meggyulladna
Katona jön óriási csomagjával
a Gare de Lyon felé Egyiptomba viszi a halált
Asszony jön biciklin ő munkába megy
mikor térdéig ér a nap miként a búza
munkába megy minden nap egy életen keresztül
Borostömlővel a hajnal zajával megrakott kocsik jön
Már a boulevard Saint-Germain-en megyek nézem a
könyvesboltok kirakatait
Valamelyik nap egy jó szótárt veszek és Rimbaud összes
műveit
rengeteg könyvet minek beszélni erről
Mindenütt alvó koldusok gyerekként kuporog az egyik
nincs más csupán egy hűvös fémlemez feje és a járda
cementje közt
Szívesen innék tejeskávét éhes vagyok és szomjas
a sárga hajnal rossz ízét érzem nyelvemen

Párizs felkelni készülődök már nem vagyok Robinson
csupán egy külföldi csupán egy kísértet
csupán egy ember aki nem aludt
a város csavargója a hajnalé az őszé
míg szerelmem Peru csúcsait nézi éppen
vagy Kína zománc egét
Nem tudom elfárad a lábam ennyi az egész ennyi az egész
A szerelem éje után az új nap mindig
gyönyörű
Egyforma lángra lobban a város és a szív

Egy elveszett sálról

Az a vén aranyszínű sál

társamként élte át három éven keresztül
a nyomorúságot a fény glóriáját a szerelmet
szűk utcák magányát mint a koporsókét
pillanatokot amikor a víz zöld vonalakat rajzol a szobrok
homlokára

Az a genovai ködben vásárolt vén aranyszínű sál
(ötszáz líra a belépődíj Európába)
sál a szabadság zászlója a költészet lobogója
a kopott kövezetű világon ahol az ember
fájó szívvel
születik újra szüntelenül
nem az öregségnek
nem a halálnak

Az a Rue Viscontiról való kutyaszínűvé kopott sál
(mindig havazik és esik ezen az utcán)
mikor elvesztettem vele maradt
ifjúságom egy darabja is
most a falakat nedvesség lakja
és éjszaka nő a felöltők alatt
faágak fagyos remegésével

Ablakomon

A fűszál a kalászkok az árnyékban remegnek
Valaki fütyörészget kezét lóbálja közben
Kipattintja a füttyszó duzzadt magvát a nyárnak
A napfényből egy szikra ül a magas levélen
A kutyák a szegények aludni térnek ismét
Ablakomon az arcod lassan kirajzolódik

Arab mese Marianniknak

Mariannik mikor hallgatsz galambok isznak a szemedből

Pillantásod a délutánra hullt gyümölcs

Mesét mondok neked én rossz mesélő vagyok
történeteimet néha a végükön kezdem el
Néha nemrég született dolgokról mesélek
vagy nem a valóság színe színezi meséimet
Hallgatásod ízét isszák szavaim
Mesém lassan a neked mondott mese alakjába öltözik
Egykor
Párizs utcáin egy bandita járt

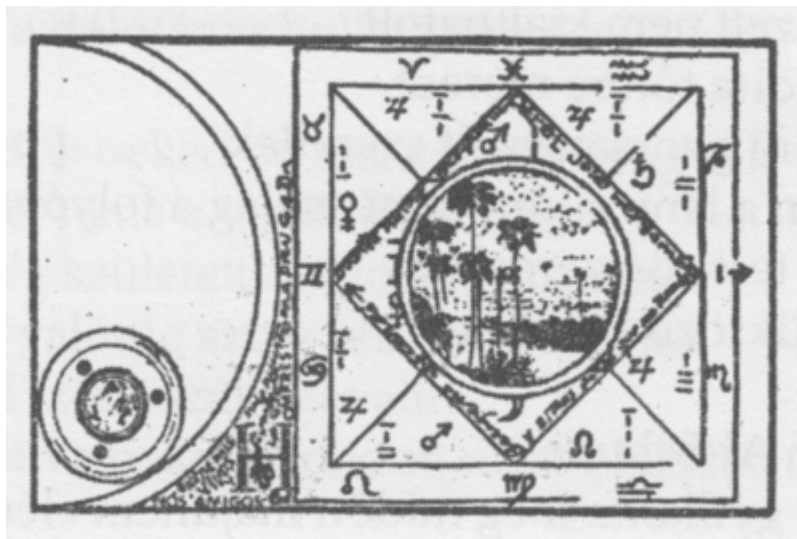
Neve Ben Al-Sabuni

Egy lány ment a Boulevard Saint Germain-en
Fehér akár te haja miként gyerek nyelvén a méz
Sietve ment a lány Ben Al-Sabuni mögötte
tekintetének törével szemében
Hallasz engem Mariannik a bandita alkalmas percre várt
és a lány nem mert hátranézni
kit hoz a fenyegető árnyék

Végül egy üres utcán elérte őt
A lány elveszett nem kiálthatott
szeme a bandita törére meredt
Ben Al-Sabuni gyorsan szólt szeretlek
ám e percben a lány eltűnt mint csillag a folyóban
és a bandita teste összeroskadt
a lila fényt tükröző köveken

Szegény Ben Al-Sabuni
csillag röpte gyilkolta meg midőn majdnem elérte már
Teste a Saint-André-des-Arts tér mellett feküdt
Tekintetének töre elveszítette csillogását
Zsebében száz szerelmes vers maradt
a lányhoz kinek neve Kinnairam
Nem tudom hallasz-e még engem Mariannik

Párizsban különös dolgok történnek
Néha a szépség nyomában az ősz tüzének villanásai
ödöngő papírdarabok járnak az utcákat a fák alatt
Te hallgatsz én mesét mesélek
A szemedből ivó galambok a Szajna felett köröznek már
Az éj legelső csillagai ők



A Tejút lehull

A Tejút lehull ma éjjel a lila égből a fákra
Járókelők macskák sárga lámpák kenyér bor
minden titokba zárul fehér ködben az utcák vége elvész

Ahogy a hallgatag pók szövöi lassan a hálót
ahogy a vitorlások gyűrűztetik az estét
percnyi megállás nélkül érik a vágy szívemben
szitáló port lehulló levelet fölemel már
Jég födi hamarosan a koromfedte földet
ablakomon át nézem jön az óriás fehérség
Talán egy galamb szárnya az ablakot megsebzí

A tél a legszebb táj lesz
mikor ismeretlen hajad sötétje
takarja párnám fehér szakadékét

Ének

Mikor szemedbe nézek,
ráismerek hazámra,
pillantásodból néz rám
hajnala, éjszakája.

A tekinteted szellő,
felröppen a faágra.
Nézz rám – a guaszimákon
rebben a hajnal szárnya
és hangos vadgalamb száll
a zápormosta fákra.

Maradj velem örökre,
légy éjszakámban lámpa.
Szerelmem él szemedben,
tápláléka és lángja.

Míg a szeles november
az ablakot kitárja,
te alszol és én írok,
minden olyan szép, drága,
a csillagok, a gyarak,
a mezők éjszakája.

Maradj velem örökre,
légy éjszakámban lámpa,
sose szökjön el tőlem
szemed szép pillantása;

ne oltsd ki kéklő lángját,
botorkálnék utána, –
fénylik, miként az új nap,
mely rátekint hazámra.

Az autóbusz és a város

A busz halad.
Fényben és hőségben fürdenek az utcák.
A város zene és tükrök világa.
Felszáll egy asszony, óriási testével elhelyezkedni
igyekszik.
Egy munkás szerszámosládáját rakosgatja.
Egy lány megáll középen,
mint egy gyönyörű, fekete lámpa.

Lassan kialakult és szétesett a város arca,
növekedve a tenger felől. Arcát fény véste ki,
szél, eső ütlegelte, számlálhatatlan álom
és számlálhatatlan vér.
Én magam láttam eltűnni az utolsó villamosokat,
ahogyan mások a lovaskocsikat látták
befordulni egy sarkon és eltűnni örökre.
Láttam eltűnni, fejcsóválva, egy utca végén,
a nyomor kísérteit. Saját szememmel láttam,
megszoktam kellemetlen társaságát, de szemem most
a város párával és szépséggel teli arcát nézi.

Egy öreg azt mondja szomszédnőjének
- kimázolt vénasszony, de kétségkívül tisztas – :
„Ha így haladunk, sose érkezünk meg! Ez a busz nem
halad”.

(Mintha más időkben gyorsabban haladt volna).
Szünet nélkül beszél az öreg. Hangja ösvényt vág
az utasok hangja, a busz zörgése és a város zaja közt.
Az élet apró dolgairól beszél, kicsiny és nagy ügyekről,
kis győzelmekről, az idő megroppantotta bútorokról.
A hőség egyetlen tengerébe szorultán megyünk, de mindig
felfér még valaki,
egy kőműves, egy gépíró, egy költő vagy netán egy
kereskedő
(akinek sötét üzletét felszámolták).
Mindig felfér még valaki. A hőség egyetlen tengere
vagyunk.
Fölszállnak, leszállnak, lökdösődnek, szitokszó csattan.
Olykor a busz mintha szétrobbanna az egyik utcasarkon.

Egy lány keresztet vet egy templomot látva.
Egyszerre nézzük mindnyájan, és én egy régi képre

gondolok:
Botticelli szüze 1963 Havannájában.

Mindnyájan egyszerre akarunk beszélni, a busz zörög és recseg,
és él a város, hangjai körülvesznek,
szétváló hangok, a tavaszi harag hangjai,
zászlókként lobogó hangjai a megújult időknek.

A hőség egyetlen tengerébe szorultan megyünk, de mindig felfér még valaki.

Szünet nélkül beszél az öreg. Ez a San Lázaro megállója, egy kapura bök, és azt mondja szomszédnőjének:
„Nézze azt a táblát. Ez az ügyvéd a függetlenségi háború generálisának a fia.

Derék ember”. „Derék ember, az ügyvéd? Bandita!”

„Apja a függetlenségi háború generálisa volt, érti?”

„Nem ismerem az apját, de ő egy bandita. Nézze, jobb, ha hallgat”.

De az öreg tovább beszél, és most egy épületre mutat, és megnevezi, hogy ki volt tervezője – akinek tetemét már birtokba vette a föld,
ahogyan a régi épületet birtokba vette a nép –

Mindig felfér még valaki. „Menjenek beljebb!” „A következő!”

A város zene és tükrök világa.

Fürdenek az utcák. Egy vizes hajú asszony jön, mint parasztasszony a folyóból kilépve. Mindig felfér még valaki.

„A mögöttünk levő üresen jön!” „Engem nem érdekel a mögöttünk jövő.”

Korán akarok megérkezni.

Én elől szeretek megállni. Nem ismerem a várakozás művészetét”.

És senki se akar várni, senki se akar ott maradni a sarkon, az égető fényben. Más senki se akar, csak megérkezni – habár nincs ok sietségre – úti céljához a csillagokat gyűjtő estében.

Szeretem városom szürke utcáit.

Szeretem az engem fölfaló hőséget, a fürgén menekülő arcokat,

az árnyakkal teli, gyönyörű, öreg szögleteket.

Szeretem az utcákat átformáló kezeket, a ragyogó fényeket, a népet, amely az utcákon jár, és egyre kevesebbet szenved.

Szeretem a parkokat, ahol gyerekek játszanak,

a parkokat, amelyek az utolsó csavargók álmait őrzik.

Szeretem a parkokat, amelyeket vadul megrohamoz a szerelem.

Én nem sietek. Csöppet se sietek. A kellő időben akarok megérkezni,
se előbb, se később. Amikor a munka beérik és megnemesít.
Az asztalra tett kenyér idejében, mikor összekulcsolódnak a szerelmes kezek.
Csöppet se sietek. Mindenképpen megérkezünk.



Csákányoddal töröd fel

Csákányoddal töröd fel a kemény földet,
legyen helye ott a kis tamarindusznak.
Mindegyik palánta a helyére kerüljön
az ég felé ágaskodva. Hogy meg ne
sérüljön egy se, ne szédüljenek halálba!
Eközben izzadsz, lihegsz, és a fácskát

tápláló földdel magad sározod be.
Arra gondolsz, ha nőni is látod, ha nedv éltet még majdan,
mikor e helyütt gyönyörű ösvény lesz,
amelyen szerelmesek kóborolnak
árnyát ízlelgetve, te teremtetted egykor.

Többet ér fölkelni

Ha nem bírsz elaludni, kelj föl és csavarogj,
ha meghalni nem tudsz még, tanulj tovább szeretni.
A hajnal nem zárja el világodat tetőled: várnak odakint
csillagok,
kórházak, roppant gépek, és egyikük sem alszik.
Odakint vár tányér levesed, az érzékeid élesztgető bolt,

városod szellője. Kelj föl és indítsd be
leked turbináit, menj el mindenhová
fáradhatatlanul, figyelmezz minden szennyre,
mi földeden maradt, hisz megváltozik minden,
és iszony sem lesz már, hogy szemed tágra nyissa.

Kelj föl és sokszorozd meg az ablakokat, köpj képébe
a hitetlenkedőknek: nekik a legzöldebb hajtás is
rozsdaszínű.

Vedd célba őket győztes nyelveddel, ne várj ölbe tett kézzel
terített asztalra,
miközben más vidékein a világnak vijjognak a gyilkosok.

Ha nem ismered az álmod, verd le a port bőröndjeidről.
Ha élni nem tudsz még, hiába élni ne taníts.
Zúzd ízzé-porrá a valóság köveit, vizsgáld az utcákat cipőd
szakadtáig,
ne adj alamizsnát. Kelj föl és segíts a világnak, ébredjen
végre fel.

Az optimista filozófiája

Az optimista asztalhoz ült, körülnézett,
és vett magának egy keveset a kevésből, mit ott talált.
Azt mondták neki, többé-kevésbé semmi sincs (valójában
kevéskesok volt),
de ő befalta részét minden megjegyzés nélkül,
kinyitotta az újságot, kávéra gyújtott, és vacsoráját
békés szívvel fejezte be. Azt gondolta, jogom van
jókedvűen enni
ebből a kevéskesokból, mit keresek, míg el nem jön a
bőség.
Mindazonáltal tovább fecsegték mindenről, ami nincs,
nincs, nincs, nincs. Nincsen se ez, se az.
De az optimista csöndesen fölkel
és azokra az évekre gondolt ismét, amikor csak
könnyeket nyelt. Senki se volt, hogy azt mondja neki: nincs
leves, vagy nincs bifsztek,
vagy vessen egy darabka szikkadt kenyeret éhe ebének,
de beszédek kígyója sosem bújt elő fogai közül.
És most elégedett a szerény vacsorával. A férfi
kiment az utcára és nekiindult fütyörészve.
Villanyfények juttatták eszébe a jövőndőt

***Tábla a „Kuvikok barlangja” bejárata fölé
(magányos férfiak éjszakai szálláshelye)***

Hány zezugos folyosó, lépcsők, köhögések,
semmibe fellógatott rongyok, félelmek, szitokszók, kémlelő
szemek,
adj tíz centávót, egy fityingem sincs. Kint kések
szegeződnek egymásra,
a biliárd krétája nem őrzi meg a vért, odaégett zsír
átható szaga, egy éhség knockoutolta bokszoló a tükör előtt,
beszélgetések, költészet. És egy márványasztalnál
mindig pimasz arccal a kurva halál asszonyoság. Ha most
megkérdik,
milyen helyen éltél, minek beszélni a labirintusról,
melyet egy vén tüdőbajos őrzött? Minek leírni
ama hihetetlen hely magány telecsorgatta falait?
Senki se hinne neked. Századok tűntek el, az undor, a
vereség
legenda, udvarod fűvének humusza lett.
Te magad se hiszel már ebben a hazugságban:
másféle napokat sose ismertél, csak ezeket, egyetlen
könyvben sincsenek följegyezve,
csak arra emlékszel, amiben élsz, ami éltet:
az asszonyod ültette jázminokra, mert ezek már másféle
idők.

Beszélgetés Budapesten

Azzal kezdte Ön, hogy kicsiny életéről beszélt. Azt mondta
nekem,
hogyan fojtogatja a légkör, a politika. Majd bevallotta
álmai netovábbját is: más országokba elutazni,
szép, sóvárgott, külföldi holmikat beszerezni. Ez
első látogatásom elején történt az Ön városában, és még
mielőtt
utcait, történelmét fürkésznem kezdtem volna, Ön ott, azon
nyomban,
a Moszkva téren kibontotta előttem zsíros pakliját.
Valamivel később – már minden szégyenérzet nélkül –
„egzisztenciális nyugtalanságairól” kezdett beszélni nekem.
Emlékszem, hogy mellettünk gyönyörű lányok jártak,
sörhab bajuszú gyönyörű öregek.
A délután hideg volt, őszi délután Budapesten.

Ön beszélt nekem – elvontan – az emberiség útirányáról,
azt mondta,
hogyan végül is egyedül csak az számít.
Előttünk a sokaság villamosra szállt, autóbuszra,
konkrét útirány felé igyekezve. De Ön tovább beszélt
egyre kicsinyebb, egyre torzabb, egyre halottabb ügyekről.

Elmondtam, kissé nyersen, mindent, amit csak gondolok.
Azt mondtam, hogy jobb szeretem az újságok prózai nyelvét, amelyen Apollinaire beszélt.
Jobban szeretem a hidakat, amelyek kiemelik irrealitását (realitását) a Dunának.
Jobban szeretem az életet minden ellentmondásával, macskákkal, csillagokkal.

És Ön csak beszélt, beszélt saját problémáiról.
És én istenáldjont mondtam, miközben azt gondoltam magamban:
„Ez az ember tönkreteszi nekem magyar éjszakáim titkát, időm szépségét Budapesten.”

Töprengés egy öreg európai város kicsiny hotelszobájában

Egy gótikus templomban, az egyik sarok magasából századok óta kötélről lecsüng egy levágott kéz – egy tolvaj keze –. Intő példa, sok közül, miket az idő nem akart megőrizni. És milyen bűnöket – rablásokat, gyilkosságokat, rontásokat, eretnekségeket, stb. –

követnek el a bírák? Ilyesmire gondolt az átutazó, kinek keze megmozdult, remegett az asztalon, szerelmesen, mint mindig, városokba, emberekbe, szerelmesen ebbe a tekintetbe, mely gyöngéden kerüli az övét. Egy kicsiny hotelszoba szögletében igyekszik végiggondolni napjai leggyakoribb rémségeinek lehetséges listáját (devizacsempészés, egyezkedés az ellenséggel, egy feltételezett új társadalom szinte valamennyi alapelvének megtagadása), és hirtelen megsokszorozódnak látott kezeket, lábakat, nyelveket, fejeket, melyeket nem vágta le vagy ki. És akkor, lassan, a kicsiny szobába behatolt egy orgona mennydörgő zenéje, és az átutazó – a férfi – elaludt, álmában hóhérok és angyalok serege vette körül.

Vigóban, egy érinthetetlen

Vigóban, néhány tengerészbaráttal, bejártad a város leggirbegurbább kövezett utcáit (ott értted meg igazán, milyen a kövezett ég). Sötét kocsmákba látogattál, mohó nevetések közé,

és letelepedtél egy bárban, hol néhány prostituált olyan napokra emlékeztetett, amilyeneknek testvéreid véget vetettek.

„Itt van egy érinthetetlen” – mondta az egyik, és te egy apró, nyomorék, szegény fickót láttál – nyilvánvalóan nyomorultat

aki énekelni próbált, de nem tudott, köhögni próbált, de a köhögés gyereksírásként buggyant ki melléből, miközben ide-oda lökdösték mindkét fülében pénzdarábkával.

Kissé kábultan mentél tovább (a nevetések lefelé görögtek az utcán). És amikor aludni tértél, arra gondoltál, hogy az az érinthetetlen egyszerűen egy férfi, aki nem ismeri a szerelem maró erejét.

Nézd meg jól: nagyon szép

Nézd meg jól: nagyon szép, nevetése a partnak verődik, harag és hab partjának. De jobb, ha nem mondd meg neki, mire gondolsz. Másik világban él, (szemének, ifjúságának te csupán egy külföldi vagy). Mindenesetre mondd neki, hogy szereted a hideg szardíniát, legfőképp olyan délutánon, mikor feledhetetlen fehér bor gyöngyözik. Beszélj neki hazád gyöngyörű tüzéről.

Világos és sötét ő, mint az eső, ami uralja városát. Szeme mozgó pontra néz egy váratlan idő és a szerelem megállója közt. Világos, hogy néha felede (igaz, egy pillanatra csak) krónikaírói mesterségedet, végül is, mint emberi lény lírai módon kezdesz beszélni a politikáról.

Legjobb,
ha meggyőződ magad, hogy téged a költészet teljesít ki, a rettenet és a szorongás mezsgyéjére értél, vedd tudomásul, írd le, hogy egy délután bejártad a kikövezett várost, hogy rátalálj arra, ami nem lehet a szerelem, hanem egy nagy álmra emlékeztető álmodarabka csupán.

Ugrás

Utolsó óráimat Párizsban egy párás üvegre írtam (nem igaz); egy koldus tekintetébe (hazugság); egy sebezhetetlen köre (lehetséges).

Mivel isten veledet másképp mondani nem tudtam, kértem

egy pohár traminit,
és lebegni kezdtem a városban az eső alatt.
Aztán repülőre szálltam, beleugrottam saját magányomba,
és a tiszta levegőből, a végtelenül sötét éjben
bámultam London türkiz és sárga rajzát
- különös varázs, fény játéka csupán.

Tokió és Kiotó között

Tokió és Kiotó között terád emlékezem,
vízzé válsz sebesen futó mezőkön.
Fekete házak legelnek a ködben.
Alagutak, temetők, vetések, folyók.

Kiotó az Évszakok Ünnepeit üli,
nagy papírlámpákkal teli aggatva.
Örömhözó a holnap, eljegyzések napja,
vérszínű gránátalmaké, smaragd poharaké.
Kicsiny piacon gyerekek, apróságok,
üstök gőzölögnek a nedves éjbe.
A köves, meredek zsákutca tetején
különös világ különös templomai:
tépett kiáltásokat küld egy férfi,
és még a kövek sem felelnek szavára.

Tokió és Kiotó között terád emlékezem,
megáll az idő, a tájak
egymást követik a mozdulatlan csöndben.

Acél és betontornyok emelkednek a mesék világa fölött.

Gyilkosok és aszkéták királyságából hoztalak el,
Utamaro gésája fésülködik a szélben.

Töprengés a Peleş-kastélyban, Romániában

A Peleş-kastélyt bejárva felrémlik előttem
súlyos arca, Rainer. Ebben a fa, kő és fém
labirintusban, melyet megneemesített az emberi kéz,
az Ön szemét, bágyadt bajszát láttam, pedig, kétség kívül,
ezek nem voltak itt. De emlékezetem logikája igaz volt:
az illusztris Hohenzollern család egyik hölgytagja
egy alkalommal Önnek egy gyönyörű kastélyt
kölcsonzött pihenő és versíró helyül. Itt, Peleiben
minden a maga helyén van, mint az Ön bánatos, szép
sorai a versben. Pihenjen békében, mester.

Emlékezésem ne zavarja meg álmát, tiszteletlenségem
rózsái ragyogását meg ne sebezze, se Peleş szelíd,
úri fényét. De ma, mester, mi költők
- a férfiak – erőszakos módon akarunk élni és halni,
és paloták arany nyugalma helyett inkább felzaklat minket
(ez egy példa) egy paraszt ezeréves arca,
vagy a hegy, melyet a délután és a jegenyék erdeje árnyékba
borít.

A külföldi krónikája

Megjössz, sóhajtasz, arcokat és utcákat igyekszel felismerni.
Mintha
kissé kábult volnál. Másféle ősz ez. Nap süt, szellő fúj, és a
házak
újfajta fényt kínálnak neked (úgy gondolod, valamit
rejtegetnek előtted). Minden megváltozott, már te se vagy
ugyanaz. A kávézó pultja mögött, a Saint-Placide
metróbejáratánál
már nem az a lány áll, akire nem egyszer rábámultál
egy valamiben reménykedve, hogy haragos éhségedbe
belehalsz.
Dereka az éjszakára hajított kés volt.
Nem szeretted, de szívesen szeretted volna, és arra vágytál,
hogy ő is szeressen.
A világ darabokra hullik, az utcákon más emberek
futkosnak,
egy munkás például, nyomorék gyerekével, egy lány
egy teknőccel, vagy egy ifjú német, Horst Dieter Goetze,
aki három prostituáltat megfojtott a Montmartre-on,
és most panaszkodik, hogy nem folytathatja édes és
titokzatos tevékenységét.

Semmibe se kerül világosan beszélned: itt már nem vagy
más, csak egy külföldi.
Az vagy, aki lenni akarsz. Véredben másféle levegő jódja.
Ez a világ már nem a tiéd (nem is volt a tiéd). Itt éltél és
haldokoltál,
és most annyi marad belőled, amennyit alkottál. Te, aki
ismerted
a megvertség kenyerét, a szerelmet a nincstelenségben, egy
csupa árnyék idő porát,
most részecskéje vagy valaminek, teli hírekkel és erővel.
Itt tart a küzdelem, a kirakatokban sajtok, kenyerek,
él az egész város, de a nagy nap nem ért ide.
Ébren figyel az ember, a gyárok fulladoznak és kieresztik
sötét olajukat, és gyerekek futnak az iskolába.

Hajók, repülőgépek, vonatok. Közlekedőedények Különös

válaszútja

a planétának. De, régi szándékaid után, másokra hagyhatod a magyarázat dolgát. Megrendítő, gyönyörű jelenetekre látsz,

és undorítókra is, de elbeszélőként róluk nem írsz:

csak rögzíted őket. Odalépsz az egyik kirakathoz, és fölfedezel

egy arcot, amely tiédnek látszik, nem akarod felismerni, ki vagy

(ki voltál): éveid messzi dolgok mellett helyezkednek el, vonatpoggyászok között,

emberekkel teli fütyülnek a vonatok, elbúcsúznak az utasok figyelve a füstöt.

Mit mondhatsz Jacques Vasseurról, félelméről, tépelődéséről,

gyalázatáról? Vasseur szintén Európa fia, rettentő,

egyre vonító farka farkasa. Ugyanabban a városban egyazon csillagok alatt vánszorogva találkozol

álmos munkások hullámaival, szerelmesekkel, gyilkosokkal, önző népekkel, költőkkel.

Hatalmad szavakból áll: velük hívod ki versenyre a világ zengő muzsikáját.

Üvegszobrok futnak, ütköznek az utcákon. Fénylő autók,

kamaszok és szirének. De ez nem az Antillák tengere. Itt

sok század munkálta meg a köveket, hozott létre egy eszmét,

ami nem szabadította fel igazából az embert. A sarkon két furcsa nő áll

egymással szemben: a valóság és az igazság

fényes rongyokba öltözöttek. De te ismét azt mondd: „Ez volt

némiképp az ifjúságom, vakító napokba haltam bele itt, megismertem a szerelmet,

mi ránk támad vagy szemlél, mint harmat áztatta gyümölcs.”

Üvegszobrok futnak, ütköznek az utcákon, És nem érzel nosztalgiát amaz évek iránt, érkezőben a múlt. Ha fordítottját

mondd, kihullnak fogaid, ha hazudsz, a város

eltűnik szemed előtt, ha hallgatsz, messzire zeng a csönded.

Leltárt készíthetsz

minden éhségről, mit nyakadra kötve vonszoltál,

minden szerelemről, mi napjaidban és éjeidben örvénylett,

mindenről, amire könyvek és sorscsapások tanítottak,

hidegről és farkasemberekről. Leltárt készíthetsz

leégett tornyokról, eltaposott tüzekről, kastélyokról,

melyekbe beköltözött álmaid hollója, palackokról,

melyeket kiürített a felejtés. Felsorolhatsz elszökött

szemeket,
melyek kigyúltak a ködben, menekülő éveket, miközben
mindenütt
recsegett-ropogott a világ, kegyetlen lakomákat ült,
csábító reményeket táplált. De most megelégszel azzal,
hogy egyszerű vendég vagy, valaki,
aki bőrdöket cipel, esetleg emlékfélét. Mindezen felül
meg akarod érteni az osztályok harcát
és a csillagok hétköznapi beszédét.

Bejárod a várost, megérinted repedéseit, fényeit nézed,
kutyáit üdvözlöd, felméred, milyen messze vagy a Pont-
Neuftól,
és csillagok leveise helyett
beleolvasol Nervalba, Léo Ferré dalát dúdolod,
megérinted a pénzerméket, melyek zsebedben maradtak,
és lefekszel aludni. Kint valaki köp egyet és nekivág utcán
felfelé.

Figyelj csak, hogy elszaladt az idő

Figyelj csak, hogy elszaladt az idő (mi vagyunk, akik
álmokon át
csúszkálunk, mint rács mellől hajigáit kavicsok):
ma 1969. augusztus 14-e van, Varsó éjében élek,
és te rettenetesen messze vagy, messze a rémektől,
akiket naponta próbálok nemessé szelídíteni. De bárhol is
légy,
odaér ez az üzenet, olyan most, mint megállíthatatlan
ostrom,
mint esőtől majdnem megfeketedett téglatornyot nyaldosó
tűz.
Már hajnalodik, szellő futkos a papíron, és szemed engem
néz,
ezekről, a messziségtől egyre valószínűtlenebbé váló
fényképekről.
Unalmas és ünnepélyes hotelban írom neked ezeket a
sorokat: egy hotelban.
De itt, és mindennek dacára, amiről sohasem beszéltünk,
és bár nem gondolok rád percről percre, mint hangyák
karavánja,
akik zöld levél darabkákat cipelnek hátukon,
ezen a hajnalon, amikor főként politikáról beszéltem
– ellentmondásokról és ütközetekről, merészségről és
barátságáról –
ezen a hajnalon, amikor Varsó egyáltalán nem vesz
tudomást rólad,
hirtelen rád emlékezem, álmos szemedet látom,
mely sosem nyílik ki teljesen, mintha kezemre várna,

és azt mondom neked, jó napot, szerelem, tudva, hogy
szavaim a semmibe hullnak,
de egyszer majd elolvasod őket, és szemhéjad akkor segít
nekem
elaludni – felébredni – abban a városban, ahol az álom/a
valóság
eggyé vált, ugyanazzá tekinteted derűjében.

Noktürn kutyákkal

Lihegsz, távoli vonításra füled hegyezed.
A halál hírért érzed? Te vagy a halál?
A hajnal híre vagy? Felkelsz, vonítasz,
nőstényed mögött mégy, ráugrasz, feldönt téged. Ugat,
megharap, vonítva, morogva hátrálsz.
Szegény, csaknem legyőzött kutya, nyelved a cementet
nyalja,
nem kapsz már levegőt, életed se táplál. Közeledben
ülök, egy pádon, a taxit várva figyellek.
Kutya vagy – netán a halál sötét lehelete –
nem ismered emberi bajainkat. Nem tudod, milyen
vita, tézis, terv, ellentmondás,
tűzfegyver sorozat. Éjdedben a dicsőségnek nincs helye.

De jó volna, ha társalognánk velem, talán
elmondanád, nőstényed miért rideg, beszélnél nekem
kísérteteidről, csontjaidról, szegény, lihegő kutya.

Még egyszer fölkel, nőstényed felé mégy, megszagolod,
hagyod, hogy rád ugasson, megharapjon, tovább vonítasz,
miközben ő az utca sötétjébe vész.

Kinyilatkoztatás

Azt kérdezi tőlem, miért ennyi fog az ajkain, az arcán,
mintha valami csodálni valóan nőtt volna ki magából.
Nem tudok mit felelni, szinte nem merek felelni magamnak:
fogaim most szemeim, éppen befalok
egy darab kenyeret, és látom magam leülni hajnalidőben.

Minek is magyarázzam a fényreklámokat, a viharzó hőséget
(az obszervatórium szerint szórványos felhőzet,
esőzés várható, és kedvem támad
köveket hajigálni kirakatüvegekbe). Végül is természetes,
hogy egy vénember felbukik a sarkon (nem tudom,
meghalt-e, csak azt,

hogy maga után húzta hatalmas cipőit), természetes, hogy a busz megáll vizelni az oszlopnál. A gyerekek libasorban mennek át ingemen.
De nem ezért mentem ma ki végigcsatangolni a várost.

Még az is történt, olvastam egy hirdetést egy mexikói lapban:
TANULJON MEG HIPNOTIZÁLNI. Gondoltam, ha minden hipnotizálhatót hipnotizálni lehetne, elpusztítanám a legmesszibb keselyűket egy golyót se pazarolva, könnyet se ejtve.
Mennyi mindenre gondoltam, számot se adtam róla, mennyi mindenre.

Voltaképpen nincs egyéb, amiről beszámolhatok (már megbízunk egymásban, maga fölveszi a cipőmet, én fölveszem a lábát), ami történt, nehéz versben elmagyarázni. Képzeld el hirtelenében, hogy vérbe mártja magát, tenger virágozik tüdejében és nyelve alatt; képzeld el, hogy eléri a csillagokat és a csillagok gyümölcseit, képzeld el, hogy valaki vállon veregeti, felébreszti és közli magával, hogy épp megszületik, és hogy valamennyi fény és valamennyi zápor elkísérik hosszú útján a földgolyón keresztül.

A nap megszagolja ezt a kancát, és az verítékezve, nyihogva eltűnik.
Értse meg, mi a valóság: karok veszik körül, dühödten megragadják az álom darabkáit, ezt a hangot, ezeket a fürtöket. Szerencsére, mindebből mit se ért, adja vissza a lábam, vénáim fájnak, mióta vérük ennek a nőnek a derekára csorrant, aki ugyanazt vallja, amit én, megsokszorozza a meleget, a szelet, a világ szépségét. Nincs semmi hozzáfűznivalóm.

Égesd el éjszakád köveit

Égesd el éjszakád köveit, és ne kérdezd, miért. Juss el a csontokig, és lángolsz majd vakító tűzében a nyárnak. Ablakodra jajszók gyűltek, csöndben vérdarabkák virágzanak. Magányod szigorú óraketyegéssel melledben egyre nőtt.

*Nem azért hajoltam gyerekkorod fölé, hogy babát
hintáztatni lássalak,
hanem, hogy szemed köveit meglágyítsam, vidámság
buggyanjon
belőlük életemre. Nem azért jártam derekad útján,
hogy élelmet keressek, hanem, hogy világnyi éhem titkára
találjak.
Lihegő motorokat szedtem szét, olajba és csöndbe fulladt
pincékben jártam. Cincogtam örömben, mint patkányok
kukoricásban lakomázva. Fájdalmam hamujában
hemperegtem,
vicsorogva haraptam minden darabka álomba és kenyérbe.*

Asztalomon összeverődnek a lehullt lomb színű kulcsok.
Amikor a telefon szól, nem hallani semmiféle hangot, csak
elmerülő
cipők cuppogását, bika csöndjét a vágóhídon.
Láttam leesni néhány könyvet, és hagytam, hadd rohadjanak
meg az egyik sarokban.

Égesd el éjszakád borostyánindáit, és ne kérdezd, miért.
Edd forrón tányéryi ételed. Vágd le karszéked rozsdás
lábát,
fuss lefelé a folyó mentén, fuss fölfelé az utcán, míg az
igazak
vérének útjához nem érsz. Oltasd be magad tífusz ellen,
vésd neved a parkok
friss cementjébe, és add el az ördögnek a lelked.

A szerelem dörömbölt melledben, és nem mondta neked,
miért.
A szerelem szétmarcangolja melled, és nem mondja neked,
miért.
Miért perzseli föl a szél a leveleket, miért
falja föl a szemeket az idő? Miért halsz iszonyú halált,
miért jajgatsz?

Miért nem írsz, én életem, én lelkem? Miért nem mondod
nekem, én szívem,
nem tudok nélküled élni, szeretnék átölelni és fölfalni
falatonként,
szeretnék elszívni téged roppant szippantásokkal? *Én is
szeretlek,
én is megennélek és megenném veled gyerekkorod és ajkad
csókját,
szent és égő ajkadét, melyen először tanultam meg, milyen is
lesz a halál.*

Utások nyáron

Egy szót se szól hozzá: szemöldökét összehúzva nézi,
leveszi zakóját, ráadja. A hosszú hajú fejet
lágyan a vállára helyezi, és csöndben
szemléli őt, a többi utasra ügyet sem vet,
akiket kéreggel von be a sűrű hőség.
Megérinti, kezét simogatja, megcsókolja, fürkészi,
zsigereivel szeretné betakarni, vérében
megfürdetni. De ő lázas, fázik,
kinyitja és becsukja hatalmas szemét, miközben
az autóbusz az éjt zörgések, nyikorgások közt szeli át.

Lány Banaóban

La térré n'aime pas sang ni les ordures.
AGRIPPA D'AUBIGNÉ

Az autóbusz megállt. Egymás után leszálltak az utasok.
A lányok sokaságában voltak, akik a földön dolgoznak,
kezed formálja a földet. Te vagy a sokaság, a föld,
a déli napfény. Az utasok a barázdák fölé,
az arcok fölé hajoltak; kérdezősködtek, izzadtak és aztán
visszaszálltak az autóbuszra,
amikor te odaléptél hozzám, beszélni kezdted nekem és
nevetve
azt mondtad: „Fényképezz le, fényképezz le”. Megértettem,
hogy le kell fényképeznem téged üres
fényképezőgéppemmel, meg kell örökítenem
szemedet arcod földjén, hogy azt akarod, a kísérteted
éljen egy ismeretlen kezében. És bár voltaképp
elfelejtettem, milyen is vagy, most betűkkel
ideírom arcmásod: ez itt Banao verítékező fénye,
ez itt szemed színe a sokaság földjének arcán.



Cubanacán

Ha a nap már nem hajol ki a felhők mögül,
a vörös föld alvadt vér palástja lesz,
és a lány kevésbé meztelennek tűnik a patak mellett.
A hatalmas jagüeyfa árnyuradalmat hódít.
A csönd a már közelgő eső illatává sűrűsödik.
A patak fekete. Vizén iramlanak
szétszórt, különös maradványok, hulladékok
a felejtés sajátos formáit öltve magukra.
Most felmagasodik a lány, még rátűz a nap,
és fehér ruhája fehér bőrén
sárgállani kezd. A patak
még feketébb. Évekkel ezelőtt, mondják, vize
meggyilkolt nő testét sodorta, és most
én nézem, mi sárgáll ott a fűvön,
és jegyzeteket készítek egy kimondhatatlan szerelmes
vershez.

Levél

Nézd, te lány, hirtelen kedvem támadt levelet írni,
hogy én magam adjam át, hogy én magam olvassam fel
neked.
Nem akarom elfelejteni, annyi mindent akarok mondani
neked, ezért
folyamodom tollhoz és papírhoz. Azon a sziklán olvasom
fel ezt a levelet,
ahol beszéltünk mi ketten, szinte először, és szinte
anélkül, hogy megértettük volna, hogy az élet egymásnak
szánt minket.
Távolléted idején éber éjszaka csordul ki az égből
csillagokkal, szúnyogokkal, azzal a mohó vággyal,
hogy fölfaljalak nevetéseddel együtt, teljes mértékben
enyémmé tegyelek,
mintha nem is léteznének autóbuszok, emberek, órák.
Mindjárt sírni kezdek,
mert hirtelen arra gondolok, hogy nem vagyunk egyedül a
világon,
véget nem érő éjszaka siklik érzéketlen fák fölött,
lidércnyomásos álmot látok, melyben csókjaid vízbe
hullnak, mint kövek,
miközben kezem-lábam megkötözve, fölpeckelt szájjal
hasztalanul verekszem.
De nem, ez nem igaz. Ébren vagyok, tudom, hogy
mindennek dacára
örülten szeretni fogjuk egymást, mintha holnap (még ma)

lenne az utolsó alkalom, mintha ez lenne életünk nagy szerelme,
mintha ez másvalami is lehetne, mint nagy szerelme életünknek.

A világ rövid története

*Bizonyos, hogy többszázézer év –a Föld történetében nem
több, mint az ember életében egy pillanat – telt el,
míg a fákön mászkáló majomcsordából emberek társadalma lett.*

(Engels:A munka szerepe a majom emberré válásában)

*És így, mérhetetlen lassúsággal, az idő végtelenjén át, a föld egyre inkább olyanná alakult, amilyen ma élünk.
(H. G. Wells:A világ rövid története)*

Az idő, az univerzum egyetlen nagy éj, melyben életet nemzenek, pusztítanak.

Az öröklét millió darabja lebeg az űrben, kövek, melyeket különleges orkán

tapasztott erre a repedezett falra. A rend és a káosz felel egymásnak, kiegészül.

Az öröklét darabjai lehullnak, mint a délutáni zápor, amikor minket senki se szeret.

Inkább ne is figyeljünk a századok millióira, tünemények millióira, vagy egyszerűbben szólva,

a galaxisok mint medúzák siklanak, mint spermacsöppek; siklanak, nyüzsögnek,

bugyborékolnak, kicsordulnak sörös poharamból. A világmindenség nagy éjében születnek, meghalnak és születnek

(és így minden halálon és minden születésen túl) a csillagok, a planéták.

Millió évvel ezelőtt (csak bizonytalan időponttal rendelkezünk) létre jött kicsiny világunk, ez a föld, ahol egy nap (egy másik bizonytalan időpont) az élet kicsiny orlikát kidugta.

Nehéz és hosszadalmas előadni mindezt. Ugorjunk inkább, vizsgáljuk meg mikroszkóp lencséjével

ezeket az állatocskákat, akik semmilyen mikroszkóp lencséjével se láthatóak, és lassan egyesülve,

összegyűrődva rettenetes állatokká váltak, képesek száz

mikroszkópot felfalni egyetlen harapással,
a nevük dinoszaurusz. Teli a föld pleszioszauruszokkal,
brontosauruszokkal, tiranoszauruszokkal,
napsütötte és jégverte föld, elképesztő páfrányok gyönyörű
kertjeivel.

És később (írjunk e szó helyére egy körülbelüli évszámot a
legújabb kutatások szerint)
megjelent az ember. Asszonyok és férfiak a planéta négy
égtáján,
feketék, fehérek, vörösek, sárgák, kékek és zöldek,
szeretkezve a fűvön,
a hegy leglombosabb fájának ágain. Történelmet teremtve
azelőtt, jóval
amaz idők előtt, melyeket a történészek ostobán
történelmieknek nevezne (mert valójában a történelem
azon a napon kezdődött, amikor az ember egy ökolcsapással
leterített egy bölényt, és öklében rettenetes fájdalmat érzett,
és elhatározta, hogy fejszét készít és azt veri a gyönyörű
vadállat homlokába).
Hogyan összegezzük az ember történetét? Én nem
összegzek semmit, inkább kihajlok az ablakon,
felütök egy könyvet a 123. oldalon (vagy a 640.-en)
megforgatok egy évszámok céduláival telirakott kalapot,
nagy események évszámaival, és tovább lépek e haragos
vérfolyam elől, ami már-már cipőimet borítja be.
Nem nézhetem tétlenül, hogy az ember embert öldököl, a
gallok music hallt
létesítenek Babilónia nagy templomában, a rómaiak
rabszolgává teszik az ismert világ felét, a Hawaii szigetektől
Puerto Ricóig. Mennyi katasztrófa ütlegette ezt a szegény
planétát, hány rettenetes csapás
tizedelte az emberi fajt: az athéni pestis (és a londoni, és...)
Hiroshima és Nagaszaki gombái.
Jönnek, eltűnnek nemzedékek, szenvedés, bilincs,
hullámverés, kiáltás
táplálja a vihart. Ezer millió férfi és asszony szeretkezik a
fűvön,
városokat emel, széttöri csontjait arany Konstantinápoly
falainál,
a sivatag homokjában, az első vonatokra néző szürke ég
alatt; éppen most és itt,
ezen a szigeten, e fény mosta utcákon, madarakkal teli,
(némelyik ámuldozva figyel ránk a TV antennáiról).

Azt akarom mondani, hogy sok minden történt, mióta az
univerzum univerzum és a világ a mi világunk,
mióta a férfi és az asszony megjelent a földön, mint a többi
vadállat,
és lassan kevésbé vadakká váltak (itt vannak
összezsúfolódva az omnibuszon).

Azt akarom mondani, hogy a csillagok könyörtelenül siklanak,
miközben egy derék fiú követ vág a fejemhez,
és én tudomásul veszem, és véretem nézem, ami a derék fiú arcára csöpög, akire harag nélkül gondolok.
Múlnak az évek, utakat járok, hóban vagy mellemig sárban.
Az egyik sarkon találkozom a halállal, tüzet adok neki, és tovább megyek sebesen.
Azt akarom mondani, annyi minden történt: galaxisok, földrengések, aratások, utak,
e percig, amikor testünk megismétli, amit az öröklét percnyi idejében annyi test vitt végbe,
e percig, amikor te meg én belekezdünk az ezeréves rítusba, amit csontjainkban őrzünk.
Azt akarom mondani, hogy mindennél szebb, hihetlenebb, ami e délután történt, amikor találkoztunk,
hogy most, leánykám, életem asszonya, kettőnk kettős magánya fellobogjon a szerelem hatalmas tüzeiben.

Monsieur Péret, Önt olvasom, Önre emlékszem

Párizs levegője emlékeimben különösen sűrű,
a „L' Etoile Scellée” napjai óta (később titokzatos névre keresztelték:
„Jeu de Dames”). Ön megjön, leül, sóhajt, és egy szót se szól,
ránk néz egyszer és még egyszer, és egy percet se várva térdére csap,
és azt mondja: „Bon!” (Engedje meg, hogy lefordítsam e szót és e mozdulatot: „Ezer éve ücsörgünk mint szfinxek egy sötét WC-én.
Menjünk a bisztróba, öblítsük ki torkunkat vörösborral!” így emlékszem Önre,
és azt az éjszakát se felejtsem, mikor madame Dupin meghívott minket vacsorázni,
és mentünk hármásban, nem tudom, melyik utcán, sajtféléket keresgélve,
mikor hirtelen, az egyik bolt ajtajában fölfedeztem néhány doboz vörös és fekete kaviárt,
és megmutattam Önnek, ámulva tudatlan ifjúként, Ön egykedvűen nézett rám,
és néhány doboz kaviárt a zsebébe süllyesztett. Ön, Péret, nagy kópé volt, csalafintán küzdött, hogy ne falja föl az éhség,
(mindig arra gondoltam, hogy szája a semmit falatozva a nevetéstől nagyra nőtt),
és egy nap megtudtam, hogy keze hányszor simogatta Claude szóke fürtjeit.
Ön, Péret, kissé méregzsák volt, már semmiben se hitt,

semmije se volt, se dicsőség, se pénz, csak egy kicsiny szoba, nem tudom, talán abból a kézikönyvből tartotta fenn, amelyet írt „ne fizessünk bérleti díjat”, és amelyet sohasem publikált. Most versei gyűjteményét olvasom, és Önre emlékszem, szinte érzem öreg spanyol ballonkabátjának szagát, egy nap, anélkül, hogy észrevettem volna, magamra kanyarítottam kilépve a kávézóból, és Ön az én öreg spanyol ballonommal ment el, útlevelemmel és *carte de séjour*ommal. Amikor én a tévedést fölfedeztem, Ön már Bretagne-ban volt. Néhány napig törvényen kívülként kellett élnem, mint egy algériainak, aki senkit se ölt meg, vagy mint egy költőnek, aki össze-vissza forgatja a képeket, mint egy szájtató antillainak egy könyvesboltban, vagy netán mint annak a szerencsétlennek – perui? bolíviai? – aki egy nap Gioconda képére követ hajított. Világos, később ballonkabátom meg én ismét beleilleszkedtünk a rendbe törvénytisztelőkként, és múltak a napok, kísértetek haldokoltak egy kávézó ajtajában, és egy lány, akit nem Stellának hívtak, inni adott nekik, és kártyát vetett, anélkül, hogy megmondta volna, mit mutat, hogy hamarosan rájuk ismernek egy parkban. Ön, Péret, megmakacsolta magát, fennkölt verseskönyvet adott ki a fennkölt szerelemről, olykor ököllel képébe vágott a magánynak, szeretett és szitkozódott, míg csak egy nap *immortelle maladie*-ja el nem vitte az utcaköveken át lefelé, sok nő siratta mind a négy égtájon, költők haraptak hiányába, olvasták szövegeit, ittak egy évszázadra valót egészségére, és egy percnyi csönddel adóztak Önnek, nevetését idézve.

Antonio, a hallgatag

Ráfestesz, kitörülsz, cigarettázva jössz-mész, kiigazítasz egy vöröset, mert rikító maradt, felteszel valami zenét, egyik ecsetet tisztítod, jössz-mész folyton folyvást, dolgozol, dolgozol. Azt hiszem, sosem szeretted hangosan beszélni, gondok köveit rágcsálni éjjel, üdvözlétét mondani egy görög maszk mögül. Cigaretta-csikkeddel tanácskozol tükrök helyett. Dolgozol, csatangolsz, sorra járod az utcákat, kapukat, rákacsintasz egy falra, a színek cigarettázni asztalodra ülnek.

„Las Antillas” kamasz éveiből őrződ
az egyszerűséget, józanságot, barátin nevető
fogakat, megértő tekintetet, ahogyan gyerekekre és
kritikusokra
néznek. Talán ezért, és mert barátod vagyok,
választottál ki, hogy ilyen együgyű sorokat írjak rólad,
hisz jól tudod, milyen záporok vernek engem: semmit se
tudok értelmezni,
nincsenek szavaim megmagyarázni a
megmagyarázhatatlant,
megállók festményeid előtt, mint részeg a tengerrel
szemben.
Csak annyit mondhatok, hogy a valóság különös megfejtője
vagy,
mint orvos tapintod a dolgokat, megsimogatod
a fák kérgét, a bőrt, mi az életet óvja.
Egyforma kedvvel vizsgálod egy nadrág darabját
zsebekkel és gombokkal, mint a földet,
a felszín alatt netán azt keresed, amit titkon nézel,
amit nem tudunk megfejteni. Nem sejtem, hová mész,
azt se, hogy mit akarsz, de úgy látszik, sose hagyod abba,
hogy meghódítsd az ablakok titkát, és festesz, festesz...

Ha tehetnéd, bizonyára átfestened színeit a világ
maskaráinak.

Öreg könyvek

Micsoda meglepetés, dón Jósé Bergamín:
ma este, mialatt rakosgattam és valamiképpen ragasztgattam
rongált könyveket, a kikerülhetetlen napi használat
károsultjait,
az Óné akadt a kezembe (*Az utas*), abból az időből,
mikor a sötétség nyert háborút, és Önt
„Amerika kóbor spanyoljává” tette.
Kézbe veszem az első kötetet, lapozom, belenézek
és betűim megakad a szemem
(ákombákomok, nemigen tudom megfejteni mindet).
Huszonnégy éve, Mexikóban
írta Ön ezt a dedikációt valakinek, aki nem tudta,
vagy nem akarta megőrizni a könyvet, és most
itt tartom a kezemben és szemem szinte falja,
miközben a nemes, magas öregre emlékezem
- kicsit hajlott hátú, szeme hosszúkás és
éles metszetű arcában ül – a párizsi metró
lépcsőjén jött felfelé, megálltam, várakoztam
kitárva az ajtót, és az öreg
meglepődve nézett rám, *mercit* mondott és tovább lépkedett

a lépcsőn felfelé. Don Jósé Bergamín:
mily különös élet, a könyveké és az embereké!

Beszélgetés barátommal, V.-vel

*Aztán reggelire ettem egy darab száraz kenyeret és
ittam egy pohár sört;*

*Dickens tanácsa szerint, akik öngyilkosságra
készülnek, azoknak kiváltképp
célszerű egy időre elállni tervüktől.*

Van Gogh

levelei testvérének, Theónak

Most nagyon könnyű mindent, szinte mindent megérteni,
amit tettél,

hogy egy hófehérre festett sarokba

helyezted céltudatosan festményeid egyikének másolatát.

A szem nem szokik hozzá egy nap alatt a dolgok újféle
látványához,

sem a művészet sajátos és titokzatos gyarapodásához az
elme.

Haragosan nyomtad ki a tubusokból a kék és sárga festéket,
a provanszi napot kérlelted,

ami belevéste magát szemedbe, tudatodba,

még jobban megtekerted a fákat, csillagokat csomóztál
össze,

öreg cipőket, utaktól fáradtakat tettél örök életűekké.

Miközben azért küzdöttél, hogy lakható legyen a föld,
káprázatos földdarabkákat

alkottál, melyeken most mi élünk, különféle fajú és
gondolkodású népek.

A művészet ördöge bőrdobban fújtatott, vaktában tört előre,
kedvét kielégítette mindenféle

olajfesték tubusaival. Színek csorogtak szakálladról és
ingedről, mint

a tiszta provanszi szépség, ami elkápráztatta lelked
csontjait.

Kérj Theótól több festéket, ne szégyenkezz, ő megért téged.

Kérj ezüstfehéret, veronai zöldet, krómsárgát,

porosz citromkéket, cinkfehéret, smaragdzöldet,
narancsszínű grafitot,

kék cinóbert. Kérj Theótól mindenféle színű tubust,
amelyekkel átalakítod

a legbutább arcokat és megnemesíted az életet. Ne csak

postás- és orvos-arcokat fess, ne csak egyféle tájat kék
fények közé veszve:

olyan világot fess, ami a te méretedhez illik,

az ember méretéhez. Néhány rémüldöző szegény
megdöbben magát látva

képeiden: másképp képzeltek el a világot, és te lelkiüket odamázoltad,
egyszerűen arra késztesd őket, hogy szakadékokat, vetéseket lássanak,
derűs szél táplálja őket. Rey doktor az arcképét a tyúktól belsejébe tette (tyúkjai már nem szöknek el).
Sajnálatos módon nem tudtad, hogy valóban hasznos vagy!
Mint macska, ki váratlanul különös üzletbe lép be, behatoltál a valóságba, nekiütköztél ennek-annak,
és megint nekik ütköztél, míg szakálladon torzonborz fű nőtt. A kurafiak feljelentettek a rendőrségen (a kurafiak a világot a maguk módján alakítják,
és a művészet úgyszintén), te azért éltél, hogy mindent a feje tetejére állíts.
Most összekötöznének téged, befödnek szemed, szádat befognák, hogy kigyógyítsanak ebből a korból, mert ők másfélék, másféle a rendjük. És te, védtelenül, mint egy gyermek, reményt veszelve futsz a fények óceánja felé, másik vásznat festesz teli
(a kritikusok később azt mondják: „remekmű”), és kioltod vakító rémálmodat, egyetlen pisztolylövéssel a melled közepén.

Férfi Spanyolországból

*ez idő emberei
saját magukra szögezve járnak.*
JOSÉ MARTÍ

Juan Escandell Ferrer, a „Bahía de Mariéi” raktárnoka, mozdulatlanul ül a fedélzeten.
Nézi Santurce ködbevesző dombjait,
a fehér és vörös épületeket, miközben a város a vizcayai öböl hidegében ébredzik.

Juan Escandell Ferrer, raktárnok ott ül mozdulatlanul.
A vitorlamester kiáltása palackként hull a vízbe.
Most mozdul a hajó, a nyílt tenger felé indul.
Hátramaradnak emberek, házak, bárkák, dombok.

Juan Escandell Ferrer, a Köztársaság tüzére,
lassan a hajóorr felé megy (lábai közt egy macska ugrál), nézi egy pillanatig a szürke vizet, köp, belép a raktárba. Nem sír.

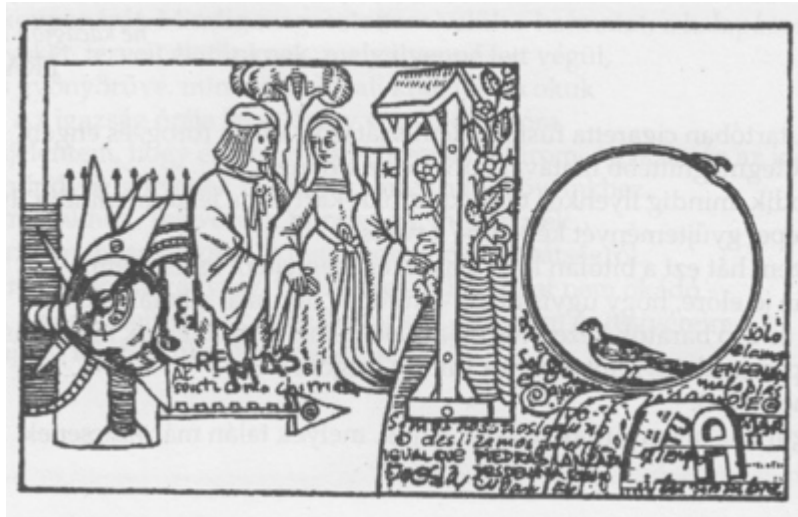
Lány a Reina utcán

Fürgén, ruganyosán lépkedsz előttem.
Az egész Reina utca fényben fürdik.
Arcodat sose láttam, de ismerem,
hogyan nézel a világba, mi csontjaimig átjár.
Hirtelen megállsz – csak egy pillanatra – egy kapu előtt,
miközben gyönyörű lányarcodat meglátom.
Fölmégy a szürke, kopott lépcsőkön,
szinte felismerem már. De te tudad, hogy néhány éve
odafent, talán éppen a te
szobádban, ugyanott, hol a tükörbe nézel,
morzsolgatta álmait egy költő? Azt hiszem, újra lefelé jössz
melledhez szorítva kék iskolás
füzeteidet. Szaladsz az árkádok alatt, ahol
nemcsak a fény kápráztat el, majdnem beleütközöl
egy szürke, bő öltönyt viselő férfibe,
jön meghódítani – átformálni – a várost: az ifjú költő,
Baragaño.

Kávézva Duartéval

Miközben a hetedik csésze kávéét isszuk *egy bárka belép a házba,*
és ön, mintha mi se történe, tovább beszél legutóbbi képeiről és terveiről.
Feszülten figyelek – Ön tudja – de olykor
erőt vesz rajtam a kíváncsiság, és fürkésző pillantást vetek a különös,
álmot hozó hajóra. Elképzelem, ott úszik cukorföldeken, ültetvényeken,
citromfák közt, víztárolókon, rizsföldeken, és ki tudja, milyen csodákon át
Caonaotól Havannáig. Sárga? Zöld? Azok a színek,
amelyeket annyi évvel azelőtt láttam a házában, vagy ezek a friss színek,
nem ugyanazok, Duarte? Ön nem változik. Eszelős, tiszta világ
árad egyre ujjaiból, titokzatos világ, amelyben nincs helyük hajcsároknak, se hóhéroknak. Futnak az órák, és mi nem fogyunk ki a szóból,
egyik téma a másikba gyűrűzik: a vízi törpék után rátérünk a cukornádatásra.
Mit mondanak Cienfuegosban ezekről a valóban csodálatos dolgokról,
miket városának ajándékozott bámulatba ejtve franciákat, magyarokat,

argentínokat és svédeket? Nézem önt – már próféta a saját hazájában – fölkeresik sokan, akik dolgoznak és harcolnak, ők megértették, hogy mindegyik képe kaland, a képzelet ünnepe, és megértik azt, hogy erre is szükség van, ha meg akarjuk változtatni a világot. No, jó, akkor még egy kávé? Azt mondja, hamarosan hetven lesz. (mennyire fiatal!, úgy fest, mint egy kamaszfiú – az ördögbe is –, mintha négy tüdővel segédkezne ebben a nagy cukornádatrásban, megérdemel Ön egy vörös plasztik bevonatú igazolványt). Igen, már hajnalodik, és még annyi mindenről nem beszéltünk, de ideje indulni, mert tennivalók várják. Viszontlátásra, mondjuk, miközben hajójára száll és színek tengerén úszik, földünk egy darabkája ez, benne viharzik a Forradalom.



A halál, a jó barátok

*Van egy halott jó barátom,
ki gyakran meglátogat:
leül mellém, énekével
élesztgeti kínomat.*

JOSÉ MARTÍ

ne kacagjon bajunkon senki se
FRANÇOIS VILLON

A hamutartóban cigaretta füstöl, a lemezjátszón lemez forog, és engem földünk legmeghittebb illatával borít be ez a hang.

Hajnalodik, mindig ilyenkor teríti ki tarokk-kártyáit a
lelkem, mindig ilyenkor
vágja képei gyűjteményét képembe a valóság,
megnézem hát ezt a bitófán lógó alakot, és megfejtani
igyekszem

- tudván jó előre, hogy úgyis hiába – különös figuráját a
halálnak.

A halál és a jó barátok kézen fogva járnak, némelyek
elmentek már, mások
olyképp vannak itt, mint a pára a tükrön (régóta
nincsenek már).

Mi magunk is olyan járdák hosszát járjuk, melyek talán már
nincsenek.

Ne kacagjon bajunkon senki se, testvérek, mondta szegény
François, ama némiképpen
középkori költő, ki nem talált ki a labirintusból. Emlékszem
a jó barátokra,

egyik másik után súgja a jelszót, élők és holtak, és be kell
látnom végül,

hogy nem egyszer vén ismeretlenekkel jártam az utcákat,
meglátok egy mosolygó arcot, ennek sohasem volt
semmilyen köze csontjaimhoz,

nézem ez urat, és azt mondom magamban: „E fickó
kártyáim közé akar bújni,
élőim és halottjaim közé.” Legyen szíves, maradjon csak
helyén, mindenki

a maga portáján. Emlékezetem ablakán kihajolnak a jó
barátok, és mikor levesem kanalazom,

hallom kanaluk koppanását. Mindig megosztottam velük a
harmatot, a kalapács morzsolta

kenyeret, a könnyeket, terveit életünknek, mely ilyenné lett
végül,

könyörtelenné és gyönyörűvé, mint ez a hajnali köd. Nincs
okuk

hencegni, uraim. Az igazság órája lehet, hogy éppen ez az
óra

(ünnepélyesen kijelentem, hogy ez óra, melyben versemet
írom, úgyszintén az igazság

órája). Barátaim mindvégig ilyenek maradtak: hűek a mi
köveinkhez,

hűek a mi guaszimáinkhoz. Testvéreim mindvégig
megőrizték

szigorú arcukat: ritkán mosolyognak, sosem fecsegnek a
barátságáról.

Ők az árulást nem ismerő szegénység. Ők az üres
dallamokat nem okádó

állhatatosság. Ők a nagy ölelkezések nélküli igazság,
barátaim és testvéreim,

élők és holtak, hajnali ködben füstölgő jelenések.

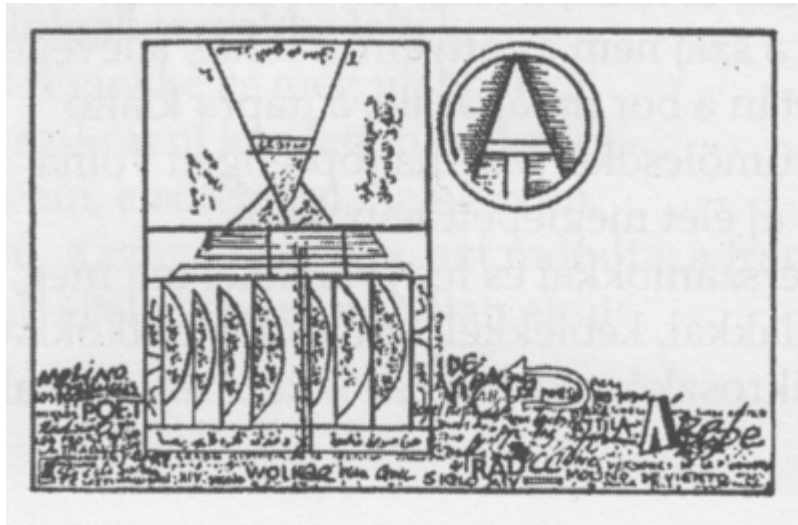
A mesterség problémái

Mialatt cipőd lehúzod, a költészetre gondolsz,
tudod, egyszer olyasmit írsz, ami egy nagy vershez hasonló,
de azt is tudod, mit se ér nyersanyagot gyűjtögetni
a kellő alkalomra várva. Felállhatsz és kiálthatsz
saját kísértetednek, itt az idő, hogy a műbe belekezdj.
Kihörpölheted könnyekkel teli kanalad, kiválaszthatsz egy
emléket,
ugrálhatsz, mint bölcs, aki a lehetetlen lehetőségeit
fölfedezte.
De semmire se jutsz: a vers varangyszemekkel pislog rád,
menekül, mint patkány hulladékok és papírok között,
virágozik
házad kertjében, egy fazékba bújik, és nem látod meg,
meglátod, felismered, megérinted: éjszakád kenyere, de még
orrod előtt semmivé lesz, úgy látszik, nem tudod meggyúrni
formátlan és idegen anyagát. Ugatni kezdesz, mert arra
emlékszel,
hogyan tereltél kecskéket és birkákat (mindegyik
a maga világa felé húzta kötelét), aztán eltöprengsz, talán
jobb volna
egy meghatározott témához gyűjteni jegyzeteket, körüljárni
például
egy szivar füstjét, eljutni oda, ahol a füvek elérik a kancák
tomporát,
akik izzadnak és nyihognak a vers karámja mentén.

Hasztalan. Hasztalan. így nem veszed birtokba
mesterségedet: kezedből
kiugranak, sebzetten, a szavak. A sorok szétmorzsolódnak
fogaid közt,
és megrökönyödsz hirtelen, hogy egy ember kacagva
széttöri szarkofágját.
Minden lehetséges itt. Eltűntek a hóhérok, és a kövek
átalakultak
kenyerekké vagy villámokká. Váratlanul ért téged a vihar,
és most táplálod összezárt ököllel. Nem lesz döglött tyúk,
golyó vagy vörös posztó, mi megbénít. Nézd ezeket az
utakat, ezeket a guaszimákat:
ugyanolyanok, mint mikor köztük meghaltál, ugyanolyanok,
és már élsz köztük,
és hajózol, de a szél magvaival a házádba belépett.

Ha elalszol, emlékezz a pohár vízre, ami most már
nem a *szenteké*, hanem szomjad álmait oltja, készítsd
papírjaidat,
vedd cipődet. Ne feledd, a szakadékok fölé kell hajolnod,
ne fáradj bele, hogy a dolgok gyökeréig jutva élj, harapj
a szerelem tüzébe, sójába. Segíts testvéreidnek, hogy
felépítsék a nagy házat,

hol nem a kegyetlenség szül jövendőt. Egy napon, meglásd,
a nagy verset is megírod.



A szó forrása

A szó forrása, a férfi, aki néma volt,
belevéselt az asztalba, a valóba, a valótlanba,
halak közti párbeszédre emlékezett, az első
gyermeki monológra, szónoki szövegre,
törvény táblákra, egy szerelmes levélre.

Néma volt. Emlékezett. Egy forrás az udvaron
papír haj ócskákkal, vízi virágokkal,
vízi gyáracskák lobogó vízével.

Befelé áradó forrás, kifelé,
lövés hajnalban, tűzijáték
fényeitől szétszabdalt éjszaka.

A szó forrása, a férfi, azt se mondta:
ez a száj nem az enyém, a földé, a levegőé,
netán a bor harapásaié, a napra kiáltó
gyümölcsöké. Mintha töprengett volna
az új élet meglepetésein, keze
szerszámokkal és fegyverekkel telt meg, kenyerekkel,
halakkal, keblekkel, fényekkel, patkókkal,
mikroszkópokkal, szellőkkel, ceruzákkal.

Nem sorskérdés volt ez, jobban mondva
hétköznapi eset, habár ritka, olyasmi, ami megeshet
naponta a reggeli idején, a szerelem órájában
zenét hallgatva az ágyban, vagy amikor a kalapácsok
dühösen verik az ellenálló fémeket,
vagy amikor egy édes hajú lány
istenhozzádot mond egy bús ismeretlennek.

A szó forrása, a férfi, a szegény ördög,
belefáradt annyi kőhajigálásba, lyukfúrásba,

dühítette a tépelődés, a cigaretta, a sok átéltnivaló,
és akkor, egy tökéletesen ésszerű pillanatban
józanul kezdett beszélni, mint egy örült,
mindenről, amiről csak szólni kedve támadt,
és a világ új dolgokkal lett teli,
a régi dolgok is újakká lettek,
az újak régiekké és még újabbakká,
a világ szikrázni kezdett, növekedni,
ámuldozni, elsötétedni, hajnalodni,
és a férfi, a szegény ördög, azt mondta: a francba!,
és aznap éjjel végre nyugodtan aludt.

Jegyzetek

Enciklopédia Rádió, 12 óra 57 perc. Lány, szentimentális zene.

Kedves zene gyönyörű, forró, síkvidéki utazáshoz.

Mantovani és zenekara. Pontosan éjjel 1 óra. Remington.

Office-writer. Cigaretára gyújtok. *Nem mentél el erre a koktéltre,*

négy órán át füvet nyírtál, írtál egy levelet,

rossz prózával megtöltöttél pár oldalt, többször végigolvastad a Granma híreit

a Népi Egység chilei győzelméről.

Most mit csináltál? Igen, körülbelül húsz rajzot készítettél, és

fogadtál egy fiatal költőt. Dolgos, megmunkálja verseit, mint márványba vésett kámeákat, de szövegei élők, időszerűek. Azt mondtam neki, ne feledje, sok fiatal úgy ír, mintha ünneplőbe öltözött hivatalnok volna, írnak, leírnak, mint kívülállók, a felszínen maradnak, van tehetségük,

de nem járja át őket a költészet. (Mosolyogtunk már ebben az évben

gyakran maró epigrammák olvastán, miközben záporként hullt le a délután.)

De végső soron, nem tudok tanácsot adni, én magam is tanácsra várok,

fiatal költő vagyok, majdnem negyven éve a szavak rengetegébe veszve,

mint a korom, a zajok, a fény és a szerencsétlenség jönnek asztalomra a szavak.

Belépek hát a szétszagotott záporba, telítődöm ezzel a zenével,

és nem állom meg, hogy le ne írjam újra a szabadság szót, látom vérből és verejtékből való végtelen zászlóba öltözötten.

Enciklopédia Rádió. 1 óra 40 perc. *A világ szó is gyötör,*

sokféle szó, ritkán már úgy érzed, hiszed, hogy a szavak maguk a dolgok, tettek, jelenségek, vakító lehetőségek jelentésük szerint. Mint gyerek írsz, kiabálsz. Hétfőn kora reggel

táviratot küldök Tomás barátomnak Guayosba: „Imént értesültem

apád elhunytának szomorú híreről, pont, fogadd testvéri együttérzésemet

mély megrendülésem jeleként.” Enciklopédia Rádió, 1 óra 49 perc.

Követelődző szavak világa – pisztoly a kézben – kegyetlenség,

csontjaim porát megnemesítő szavak univerzuma.

Meggyőződésemmek, éhemnek

hitet adó szavak. Ügyemhez hű vagyok.

Hibák, kísértetek, gyengeségek, vereségek, kudarcok.

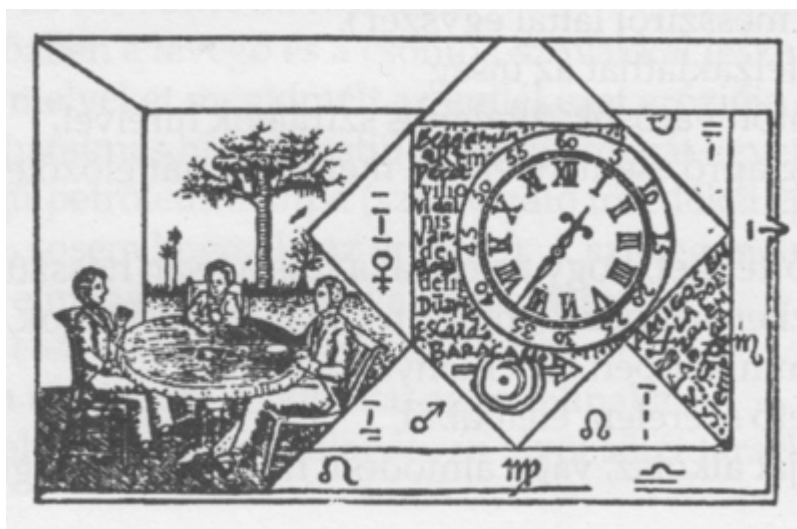
Szarság, ellenségek, csillagok:

félelmek, rühességet, árulást felégető szavak univerzuma,

antiköltészet, burzsoá erkölcs, rák, hazugság, szavak.

Hallgatom a „Visszatérni” tangót. Enciklopédia Rádió. 2 óra 14 perc.

Sok mindent feledek, a szavak szellővel és hajnallal telítődnek.



Megtörténhet

Megtörténhet, hogy éjszaka szól a telefon, és a város másik végéből egy igen mély hang azt kérdezi, Dóra otthon van-e.

De Dóra nincs, nem volt, nem él ebben a házban, és Pablito se, aki után gyöngéd hangok tudakozódtak, még kevésbé a doktor, kinek rendelőjében nyüzsögtek a sokféle okból jött paciensek.

Megtörténhet, hogy holnap, az újságot kinyitva,
egy nagy ember haláláról értesülsz (akit
netán messziről láttál egyszer).
Vagy felzaklathat az újság
ledöntött városok, általános sztrájkok híreivel,
esetleg apró eseményekkel, melyeket már előzőleg feledésre
ítélt az idő.

Megtörténhet, hogy az éjszaka túlságosan hosszúnak tűnik,
miközben azt nézed, hogyan siklanak a csillagok,
de semmiképpen sem hiányozhat
az éltető szerelem életedből,
míg újat alkotsz, vagy álmodod, hogy alkotni fogsz.

Mindez, és még sok minden egyéb megtörténhet, és meg is
történik kétségkívül,
csak hogy te nem szánsz néhány pillanatot ráérezni arra, ami
körülvész téged,
a világot sem engeded be mindenestül a te világodba,
azt sem ismered, milyen gyönyörű hatalom verset írni.

A füves rét

Múlnak a hetek, és a költő mit se tesz „a fehérségét védő
papír
ellen”. Különös ez a költő, aki nevet a múzsákon, de
képtelen
írni „ha nem hall hangokat, ha a vakon lobogó erő verset
nem diktál
neki”! Akkor a fehér lapot mohó jelek borítják el,
sötét és konok fű sarjad az eső süket moraja alatt.
Fű takarja a földet, miközben a levegő és a csontok
szavakkal lesznek teli.
Az éji álmok töredékei – melyeket megkímélt az emlékezet
eróziója –
belépnek a versbe: egy hatalmas híd kövestül megadja
magát egyetlen ág ütésének;
egy öreg, sötétkék üvegű petróleumlámpa (szorongató
töredékei egy olyan valóságnak,
melyet sosem kínál a fű, sosem bogoz ki az értelem). A
szöveg mely részébe
kerülnek az elmúlt nap élményei? Hogyan válogassuk szét
a vers nélkülözhetetlen elemeit *legpontosabban*? A híreket?
A szerelem oszthatatlan részleteit? A politikai
aggodalmakat?
Egy szép mondatot (Éjjel kigyúlnak a csillagok, és távol
sötét tarackok durrognak)?
Kétségkívül nagyon nehéz valódi verset írni, főleg, ha

számlálatlan kísérlet után se tudjuk bizonyosan, mi valójában a vers,
mi valójában manapság a vers, itt, ahol megíratik,
és tegyük hozzá, mi lesz a vers néhány (kevés, sok) év múlva.
Egyetlen bizonyosság marad végül is, a szavak kikerülhetetlen labirintusa,
a csönd, melyet kivégzünk a papír fehérségében,
a fű, ami már beborítja az asztalt, és a vízcsepp, ami egy fűszálon remeg.

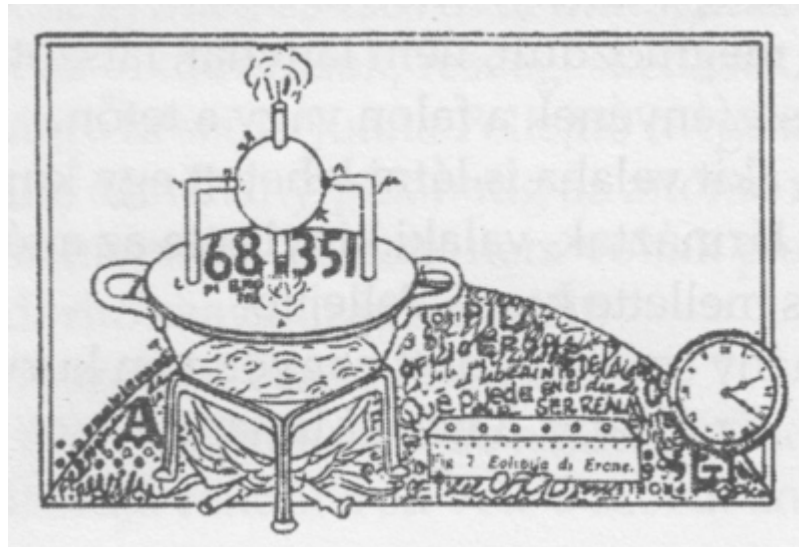
Elkápráztat az új nap

Miért énekelnek a kakasok? A városra milyen nap köszönt?
Az ablakon új erő fényei hatolnak be,
a sarkon megállnak az autóbuszok, hosszan szól a telefon,
és te fáradhatatlanul tábortüzeket raksz a költészet földjén,
hallgatod a kakasok válaszait, mint képek üzenetét egy versben,
ahogyan egy sötét román templom boltíveiből a kövek felelnek,
és kedved támad nekivágni a napnak, érezni a hangok hullámverését,
hangodból rikoltanak, ott tévelyegsz
a gyönyörű tengeren, amelybe belesírtál vagy beleköptél,
de legfőképpen palackokat dobáltál bele,
minduntalan hírül adva jelenlétedet a planétán.
A nap minden ünnepe téged fenyeget, zajai rád támadnak
kürtökből, koporsókból, szimfóniákból, ugatásokból, gyárok
dübörgéséből,
gyerekek nevetéséből. Az új nap elkápráztat, rád ragyog,
megállít,
felvonultatja szemed előtt a végtelen valóság darabkáit.
Légy óvatos útra kelve, nekiütődhetsz egy pimasz épületnek.
Megléhetősen ártatlan Ádámivadék vagy, megléhetősen földhözragadt, ásványi lény,
megléhetősen kegyetlen és kiművelt ennyi szépséggel szemközt.
Ámulatból ámulatba hullva élsz, mint lebernyeges indián.
Amikor beleszimatolsz az újságba, tisztítsd meg véredet,
harcaidat,
mert gyerekek halnak éhen, mert nem ehetnek a gazdagok maradékaiból.

Voltaképpen részt akarsz venni mindenben, amit el sem érsz, nem is sejtessz,
a csigák csigavonalban nem kapaszkodnak fel asztalodra,
hangod útján sem találják rá,

kíméletlenül támadnak a szúnyogok, egyáltalán nem tisztelik személyed.

Az új nap sírgödrödbe váj. Megbűvöl a világ.



Arckép egy lányról és változatok az ő (feltételezett) meggyilkolásáról

Mariannik volt a fedőneve. Valójában hogy hívták?

Mondják, a nevét nem ő választotta, hanem maga Juana Pellejito.

Senki se tudta soha, hogyan hozták ebbe a faluba. Honnan hozták ide?

Rémült parasztlánykának látszott, aki megijedt a villanyfénytől.

Városi lánykának, akit megrémített a sötétség.

Aki ránézett, nem tudta, hogy nevet-e, vagy sírástól remegnek ajkai.

A legszebb lány volt, akit ebben a faluban valaha is látni lehetett.

Haja kibontva, mindig kócos, és ruháján virágocska minták.

Ruhája fehérnek látszott, a virágocskák narancsszínűeknek, és kibontott haja koromfekete volt, és a szeme is fekete, bőre fehérebb, mint ruhája, amely fehérnek látszott.

Teste tökéletes, és ha megmozdult, nem lánynak látszott, hanem vizeskorsó visszfényének a falon vagy a tetőn.

A legszebb lány volt, akit valaha is látni lehetett egy kupiban.

Egyik éjjel a kakasok lármáztak, valaki kinyitotta az ajtót, és ott állt ez a lány, és mellette Juana Pellejito,

és Juana Pellejito néhány szót mondott nagyon vén kurva hangján,

azt hiszem, ilyesmit: „Ez új lány, a neve Mariannik,

regénybe illő név, jól néztek meg, de ne nyugtalankodjatok, mert kezdő, és nem akarom, hogy halálra rémítsétek.” Mariannik ott maradt az ajtóban. Mintha sírt és mosolygott volna, ruháján aranyszínű tűz lobogott, és számtalan fehér virágocska nyílt rajta. Némelyek, mint mindig, disznóságokat mondtak, olyanokat, amelyeket a környezethez megfelelőeknek tartottak, és Mariannik ott maradt az ajtó mögött (arra az ajtóra gondolok, ahová Juana egy szent nő, a kurvák patrónusnőjének arcképét akasztotta ki). A legártatlanabb fiatalok és a legálszentebb vének megindultak a városnegyedben Juana háza felé. Sötét maradt a másik kupi. A többi kurva elhordta magát. A stricik fenyegetőztek. A tiszteletre méltó urak úgyszintén. Kések mutogatták hegyüket, és csövüket mutogatták a pisztolyok. Kezdetüket vették az alkudozások, részegeskedések, boszorka mesterkedések, valaki öngyilkosságra készült. Juana Pellejito megszabta a feltételeket, és előjött Mariannik, és néhány pillanatig az ajtónál maradt, még néhány szót is mondott, de ezek nem voltak piszkos szavak, miközben órá undorító szavak zápora hullt, és nem egy alak erőszakkal befelé taszigálta, mígnem az egyik éjjel halálhíre járta be a falut. Mondják, a hasadt szájú rendőr volt vele a szobában, és a lány elvette a pisztolyt, amit a rendőr az éjjeliszekrényre rakott, és golyót röpített a szívébe. Ez a hír járta. A pisztoly egy vizes lavórból került elő. Azt mondták, a lány a rendőr szeretője volt. Azt mondták, a lánynak semmi dolga sem volt a rendőrrel. Azt híresztelték, a lány öngyilkos lett, mert szerette a rendőrt, és a rendőrnek csak a teste kellett. Azt híresztelték, a rendőr megölte e lányt egy tébolyult pillanatban, amikor rájött, hogy semmire sem jut vele, mert Mariannik nem kurva, hanem egy délibáb, egy lyukon beszüremelő fénydarabka, ami rávetült egy arcra, amelyet Juana Pellejito hírhedt házában egyik ajtaja mellé helyezett. Késő hajnalban vitték el Mariannik testét fehér ruhájában, virágocskáktól fehérlett, amelyek már narancsszínűeknek látszottak. Közeire vitték vagy messzire: senkise tudja. Sokan sírtak

(megsirattuk). A rendőrt áthelyezték egy másik faluba.
Perre nem került sor.
Ez Mariannik életének egy darabkája,
amire titokban mindmáig emlékezünk ebben a faluban.

»A macska«

Mondja meg nekem, csodálnivaló zenész, milyen színű ez a macska, amelyik a fülében nyávog? Vad vagy szelíd macska, mint minden emberi állat, dobok neki egy halfejet, és köszönet helyett, vagy ahelyett, hogy legalább élvezettel szétmarcangolná (én tudom, hogy éhes), ugrádozva messze tűnik a bokrok között. Milyen színű a macska?

Visszatérek papírjaimhoz, miközben a macska a kert egyik pontján nyávog. Bár csukva vannak továbbra is az ablakok, finnyás módra ironikusaknak hallom ezeket a nyávogásokat. Nehéz összehangolni zajait Ibn Arab *iFotuhatja* részleteinek olvasásával, miközben arra emlékszem, hogy II. Mohamed mindörökké megsemmisítette a Bizánci Birodalmat (egyebek között) bronzágyúk lövedékeivel, amelyeket Konstantinápoly falai alá vitetett „hatvan ökör vonszolta lassan-lassan azokat és kétszáz ember segédkezett két oldalt”. Ezenkívül, és ez is igen fontos, fejem egyik szögletében a napi hírek véget nem érő filmje pereg (már amennyire lehetséges behatolni a világba egy olyan film révén, melyet egy hal óriási fejében vetítenek?) De ez nem minden, csodálnivaló komponistám: minden nap, az igazság órájában, mikor egyedül állok saját árnyékkal szemben, földem eleven sorsa él bennem, belemerülök égő zsigereibe, kételkedem, elsüllyedek és újjászületek, egy végtelen, hatalmas hullám emel magasba. Ekkor újra hallom macskájának nyávogásait, ablakot nyitok, és megpróbálom felfedezni az állat szemét valamelyik csodacserje ágai között, és már tudom, akárhányszor kérdezem is, milyen a színe, igazából csak azt tudhatom, hogy szörén a világegyetem porából fénylik valami.

Fényedbe, népedbe, galaxisodba

születésem órája érkezőben
ESCARDÓ

Ne gyilkold meg felebarátodat, ne lopd el kenyérdarabkáját
a koldusnak, aki házad kapujában készült haldokolni,
ne hazudozz a hamisnak, csókold meg unokáidat,

kóstold meg nagyszüleid békéjét, mosd le öklömről a vért.
Ne feledd, bármi essék, testvéred voltam,
legbelül olyan jó vagyok, mint egy mézszáros.

Ne feledd őket, akik földem, gyönyörű
guaszimák, oszlopok vagy gitárok fényében hulltak el.
Fogamban szuvasodik haláluk.
Járókelő vagyok, aki árnyékát egy peronon hagyta,
a vakító valóságba botlom, mohó, közönséges
romantikus vagyok, szúnyogok holtra csíptek, szegény
ördög.

Kedvem támad egy szeibafa gyökerei közt rohadni,
mehódítani hason fekve földemen a feledés fényét,
elhallgatni a világegyetemben, végleg holtan, megérkezve.

Annyi mindent félbehagytam, mohó tettvágy, a fenébe,
egészen elbűvölt az élet, éreztem napról napra,
amikor asztalához ültetett az éhség, amikor szeretek,
amikor hasznosnak tudom magam, eltörök egy poharat vagy
az ünnepi játékba kezdek,
a versírásba. Nem szedem sorba az éjszakámban
felcsapó hullámok számát, inkább mellőzöm,
ami megeshetett, vagy majdnem meglett, az éveket,
amelyek elmúltak.

Milyen tanácsot adhatok: éld az életet, alkoss, sokszorozd
a fényt, ne tagadd le szükségéidet, átalakul minden,
asszonyi teljességgé, rakéta híradásává változik,
mentsd a menteni valót, vadul véd a világot,
ha megölnek, viszontölés nélkül ne halj meg, vedd magad
körül kérdésekkel és válaszokkal
(de minden válaszra keress újabb kérdést),
hajolj éjről éjre fényedbe, népedbe, galaxisodba.



A 12-es és 23-as utca kereszteződésénél

Reggel, délben vagy délután, a 12-es és 23-as utca kereszteződéséhez közel,
a Vedadóban (vagy ha tovább mész a 26-os úton vagy a Zapatán) meglephet
egy gyászmenet, amely csöndesen halad a Colón temető kapui felé. A 12-es és 23-as utca kereszteződésénél
Havanna legszebb lányait nézegetheted, vagy megállhatsz egy virágbolt vagy egy sírköves üzlete előtt,
ahol végtelen gyöngédséggel gyászszegélyes neveket, mondatokat véstek márványba, ezeket
a holtak sose fogják elolvasni és az élők se értik meg,
és a felejtés nyeli majd el őket ünnepélyesen a napfény alatt.

Egy utca, mi a tenger felől jön, és elvész messze, messze, a mezőn.

Egy utca, mi a tenger felől jön, és elvész messze, jóval messzebb, a temetőben.

Két utca összeütődik egymást metszve a fény alatt, itt, a Vedadóban.

Ha kedved van, üljünk be kortyolni egy kávézóba,
szívjunk el egy cigit, legeltessük szemünket

a nyár ünnepi csodáin. Nézd, milyen remek az a szőke.

Még jobb a fekete. Micsoda feneke van annak, aki megállt ott

a kirakatot nézegetve. Milyen közönségesek vagyunk mi, az Antillák napjának teremtményei,

Doktor Faustus mítoszából jövünk, időt elnyelő mohó időből

ilyen elemi dolgokhoz érve, ahol agyagunk megfeketedik: a fény felfalja

csontunkat, szarunk a nyugati kultúrára, a keletire,
a nagy epikus költeményekre, az ördöggel kötött szövetségekre, a szintetikus babbal

teli tálakra, Babilónia romjaira. Mi, az Antillák szegény szülőttei, nagy fülű törpék, fehérre, feketére, sárgára, kékre, zöldre, vörösre mázolt arcúak: cukorkaárusok,

kőművesek, villanyszerelők, bolondok és poéták. Egyszer csak

összeverődünk itt, és locsogunk-fecsegünk (összefüggéstelenül, mint kecskék, akik Pütagoraszról vitatkoznak

egy váróteremben). A jövőbe hajolunk, nevetünk és kipisiljük

a sört, ami olyan, mint a minket beborító idő, mint az idő, amelyben ilyenekké nőttünk, miközben maga az idő

kissé olyan lett, mint mi magunk. Minek erről beszélni?

Semmiről se beszélünk komolyan. Mindent nemtörődöm módra

veszünk, kivéve a nemtörődömséget
és az esőt, kivéve azt, hogy sokféleképp ámuljunk
az élet minden sarkán felszikkázó csodák előtt.

Az élet? A villámok? Miről írnak a napilapok?
Szenvedélyből elkövetett
bűnökről? Fegyverkezési versenyről? A fejletlen világ
költészetéről?

Bérbe adok fekete Cadillac-et. Pompás. Olcsóbbat senki se
kínál! 30-5352.

Biztonságos költöztetés. Speciális ládák. Felelős személy.
22-6191.

Tolókocsi, bármilyet veszek; eladok, bérbe adok.
Tel. 195, Guanabo.

Új mennyasszonyi ruha. San Juan de Diós 63-as szám.
Habana-Compostela.

6 hónapos kínai kutyakölyköket árulok. Felvilágosítás: 80-
0757. Carmita.

Új szmokingot kínálok, elsőrangú szövet. Milafros, Este 60,
Lawton.

Tegye boldoggá gyermekeit. „Mókamuki” bohóc.
Meglepetés, születésnap 9-8104.

Gyógyszerkönyvek, számlák, esküvői meghívók, keresztelő,
ministránsok, 61-2663.

Spanyol cselédlányt keresek. Bér: 60 dollár. Aguila 559,14-
es szám.

Törött fogsort azonnal javítunk. Oquendo 311. 8-as szám.
70-2243.

Ágrólszakadt költő újságcímeket rikoltoz. Sír,
dühöng, reménykedik. Egy kanál levest se kér fizetségül.
Csak egy kis figyelemre vágyik. A „New York Times”
elismeri

a Felszabadító Fegyveres Erők
sikereit. Tüzérség vesz tűz alá három jenki bázist. A reglai
gyár

a napi műtrágyagyártás új rekordját állította fel. Újra
csatáznak

az arabok és az izraeliek. Az ágyútűz elkezdéséért mindkét
fél

a másikat vádolja. Fidel tudományos diákköröket látogatott.
Hosszan beszélgetett a tanulókkal, és nagy érdeklődést
mutatott a citromfák területén

végzett vizsgálódások előrehaladása iránt. Goldberg
a békéről beszélt, miközben a Pentagon „totális háborút”
követelt. Védelmezik

a lakhatási jogot. Columbusban rendőri atrocitás ellen
tiltakoznak fiatal négerék.

Ezek a hírek az 1967-es év szeptember 22-i pénteki napján
olvashatók.

A világ hírei, amelyben élünk, a világé, amelyben álmodunk

és eszünk, a világ hírei, amelyben elrohadunk és harcolunk.

Végigolvasom az újságot, és úgy döntök, megőrzöm lelkem fiókjában,
de látom, már annyi minden van ott, ami úgysem fér
az újságok oldalaira. Fogom hát a lapot, és ledobom az
ablakból,
és onnan nézem, hogyan repül, brekegve messzire száll a
város fölött.

Asztalomnál állva nézem a 12-es és 23-as utca fényei közt
szétbomló hajnalt.

Egy részeg kacagva sír, megállnak az autóbuszok, hogy
felszálljanak

a munkások. Egyikük cigizve újságot böngész, értesül
minden szarságról,

ami Brazíliában, Argentínában történik. A hajnal egyre
vékonyabb

szálakra bomlik. Igyál egy csokoládét és töprengj városod
fényeiben,

ne feküdj vissza, telefonálj, találomra nyiss ki egy ablakot,
és kiáltsd, már itt az új nap, az új nap, az új nap, az új nap,
az új nap.

Egy utca jön a tenger felől, és elvész a fák két sora közt.

Egy utca jön a tenger felől és elvész a sárgára meszelt falak
közt,

tovább megy a sírok márványtáblái közt, társalogni kezd a
hamvakkal.

A 12-es és 23-as kereszteződésénél vagyunk, mintha fejszék
és tükrök metszenék az utcákat.

Arcokba, kapukba ütközők. A falak azt mormogják:
LEGYETEK

ÉBEREK. Már nem ácsorognak cipőtisztítók a sarkokon. A
politikusok

saját fogukat nyelték le. (MONGO A TE JELÖLTED

SZAVAZZ RÁ 9-ES LISTA BECSÜLETES

EMBER VAGYOK CHANO KÉPVISELŐ). A

kirakatokhoz hajolsz,

megállsz egy próbababa, egy palack bor vagy egy
rózsacsokor előtt.

Rózsacsokor Jácinténak, aki aggódik hallgatásom miatt.

Rózsacsokor Eunice lánykának, aki a vizsgákon 100 pontot
ért el.

Rózsacsokor Andrásnak, aki megbetegedett a társadalmi
munkában.

Rózsacsokor Stellának, aki nem tudja, hány betűből áll a
nevem.

Rózsacsokor neked, aki békén tűröd halhatatlanságomat,
bolygóimat.

Rózsacsokor, hogy emlékezz rám, amíg utazásod tart.

Rózsacsokor, váza rózsákkal, rózsakiáltás, rózsavillámlás.

A világ eme szögletében is voltak emberek, akik az éhségtől rohadtak meg.
Kutyák vizelnek bármelyik sarkon, dörgések szívesen sújtanak agyon
a magányt. Reklám énekel nekünk SOROA KUBA SZIVÁRVÁNYA,
rongyot cipel a szél az utcán lefelé, a tengerhez.
Egy karám maradványain ácsorgók, ahol 1594-ben vagy 1621-ben
marhákat vágtak le. Egy névtelen sír felett ácsorgók, pislogó csigolyasor
nyakörve felett. Egy magzat hamvai felett állok,
egy kapu emléke felett, ahol két szerelmes szeretkezett
az akkor éppen titokzatos hold fényében. Lábam alatt macskák sírnak,
és kígyók, kagylók, korbácsok, nedves föld,
hazám termékeny földje, mit ürülék, izzadság és zene öntözött.

Nagyon nehéz mindezt kifejezni a régi nyelvvel, ami elfonnyad
a számban. Másféle eszközökre vágyom, elektronikus pofára,
jelek új rendszerére, a korszak nagyságához méltó torokra
elkiáltani behatolni mormogni elégetni énekelni zokogni
kifürkészni agyonsújtani.
A 12-es és 23-as kereszteződésénél, nem Tokió fényreklámainál, messze onnan, ahol
Goethe csöpögtette el bölcsessége cseppjeit. (Itt nincsenek gót katedrálisok, és sosem tört ránk valamiféle szent
szükség,
hogyan felfaljuk macskáinkat.) A filozófia úgy lóg rajtunk,
mint egy ránk
nem illő ing. Mondják, a meleg, a nemiség miatt, ezerféle antillai
varázslat miatt. Mások úgy vélik, az ok a szegénységben keresendő.
Még jó, hogy miénk marad
a képzelet, a kapkodás, a szenvedély folyója. Ez a szerény ing,
amelyet felöltve
végleges felszabadulásunk felé haladhatunk.

Tegnap rám néztél, és éreztem, hogy lelkemből szemed
színének méze
kezdett csöpögni, párologni. Elég volt egyetlen pillantás,
hogyan szerelmem lángja kigyúljon. Hinned kell nekem.
Ezt a két szívet ugyanaz a nyíl járta át, a tiédet és az
enyémet:
ez a képeslap megjövendöli, milyenek leszünk, amikor
visszatérsz Havannába,

és azt mondod nekem, igen. Gondolj rám és gyere gyorsan, gyorsan.

Ne vedd el élete értelmét annak, aki belehal az irántad érzett szerelembe.

Juancito.

Kalapját levéve elbúcsúzott. Kiment a színpadról. Csak egy mondatot mondott: „Utánam az özönvíz, a Végítélet elektromos gitárjai.”

Jó ember volt, igazán derék ember, soha senkinek kárt nem okozott. Méltósággal ette szerény húsadagját, néhány jelentéktelen bűnt ugyan elkövetett, bejárta azokat az országokat, melyek csak a nedvesség felfalta térképeken láthatóak, barátságot kötött – szerény és udvarias módon – sok híres emberrel, akikre mosolyogva emlékezett, amikor búcsút vett tőlünk: Matías Pérezre, aki kényelmesen üldögélt egy felhőn Havanna egén, André Bretonra, aki belerúgott tetves fehér kutyájába, és még sok más személyre, akik megtölthetnének egy olyan nagy, fényes és nyugodt várost, mint a Colón temető. Halála szerény és ünnepélyes volt. Óhajának eleget téve nem voltak beszédek, se koszorúk, részvétnyilvánítások se. Csak egy asszony – egy ismeretlen, gondolom – siratta el illusztris gyűjtőjét a felakasztottak múmiáinak, akik nem ismerték a szerelmet.

Magától értetődő bizonyára köszönöm mondják hogy rémületbe ejtette az öregség
Itt történt a sarkon santiagóig de anselmónak igaza volt
Legfontosabb hogy legyen mit enni jó éjszakát nena kérem ne zavartassa magát
Tegnap énekelt meglátjuk ne csapjon be doktor zárunk
Bármilyen legyen milyen színűt kér? ismétlem ez súlyos dolog
Emlékezzen rám hány órákor kérem? nagyon is rendjén van
Sosem érdekelt a politika szeretlek szeretlek add már a gyerekeknek a cuclit
Szébbek lettek az eső után pfuj! nem hiszem
Lehetséges lehetetlen! rendben akkor holnap minden kiderül
Átkozott telefon jövő hónapban megfizetem neked már minden hiábavaló
Jaj! jaj! minden birodalom felbomlik rajta micsoda film!
Afganisztán köszönöm életem a strukturalizmus? ne hagyj magamra

Ez elvek kérdése öregem jöjjön korábban chuchó és fefa
Senki se tudja de most rögtön? a metafizika! még egy kis
jeget
Wichy és blanquita barom azt hiszem kakilnia kell
Végül is ihatok még egy sört kivel van szerencsém
beszélni?
Ne neved szívedtől kérj tanácsot dolgoztam mint egy
öszvér a sarkon
Ülj le megrohadtak! a forradalom nem játékszer szarháziak
Hétfő szerda péntek két órája várok rád ne tévedj
Tono és heloisa cheo és beatrix előttünk az élet victor és
rosa
Rafael és dalia césar és encarnación ambrosio és lucía juan
és méry
Jósé Manuel és eva rené és cristina monguto és laly rembe
és cahita

A 12-es és 23-és kereszteződésénél, a Vedadóban megüt az
ételszag, ezekből az istenek
nem ennének, az exkavátorok felbontják az utcát és egy
vörös földdarab
sebként tárog. A sokaság sietősen halad, báméskodók
ácsorognak a járdán. Megállsz, szemügyre veszed a
szépséges plakátokat,
mintha antillai sárkányok eperfagylaltot nyalogatnának.
A 12-es és 23-as kereszteződésénél a kenyérszag egy
asszony
keblének illatára emlékeztet, aki azt mondta neked egy éjjel
én szívem
életem kisfiam szerelmem. Messzire hajóztál csontjain, és
később
láttad eltűnni ugrádozva, mint tohoszát a záporban.

Milyen láz lázit szürke délutánokban! Négy orral milyen
szürkeséget
szippantsz! Esni fog, és te kissé érzélgős leszel,
érzéki is, kielégítetlen vágyakat hörpölsz, erőszakos
nedvekét,
ajkakét, melyekre sóvárgásod ráforrt. Amikor az égre nézel
hét döngeselyűt ölsz meg. Valid be irigykedésed,
félelmeidet, vipera eszméidet, ridegséged, keserűséged,
bosszúvágyad, feledékeny séged. Öblítsd ki kicsiny emberi
semmiséged,
öntelt legyeidet, titokzatos értelmed piszkos rongyait.
Rejtse vakondlyuk, ott is megfogjuk, szemébe dobjuk,
kravátlíjával
fojtjuk a burzsujt. Fogazott felleg agyadban terjeng.
Magány esője hull háztetőkre. Karmol a víz és
a lég. Csontjaid égnek. Megszólít minket rontásával egy
tisza tekintet.

Netán mással jársz, ki füledbe súgja e mondatokat, miket
senki se tud
úgy mondani, mint én, jöhet éjre éj, csókjaimra gondolsz,
újraéled
az elveszett varázslat álmait, és ha a másik zokogni hall,
azt mondod neki: semmi, semmi se, csak a szél, talán
elaludtál, és lidércnyomás kínozott egy pillanatig.
Csipe csiro csides csili csiza csirás csila csima csino csihás
csita
csitu csimus csilo csiy csipal csipa csirás csila csici csica
csitriz
cside csimi csimor csidi csida csiver csidad csimi csine
csina?

A 12-es és 23-as kereszteződésénél másik buszra szállsz,
üdvözlőd, akiket
innen vagy a munkából ismersz, nézed a hatalmas, vörös,
fehér, fekete plakátot,
jövendő győzelmekről beszél. Itt most félhomály van,
kevés a villanykörte, a golyóké a szó, az új napok
üvöltések közt születnek. Ez itt a 27-es utca, siess, foglald
el a helyed, jó estét,
hogyan van a család? Én Artemisában magot vetek. Gyerekek
és öregek
szállnak fel. Sokan állnak a mozibejárat előtt. Sötétség
zümög a temetőben. Út közben sok mindenről érdeklődsz,
erről is, arról is, általános, közérdekű és személyes ügyek,
rossz és jó, felemás célok, társadalmi dolgok. Ezt a
valóságot
nem a szél löki elém az utcasarkon, ellenkezőleg
a valóság tép gyökereimbe, végigfut és bizserg bőrömmön.
A kirakatüvegre köpött léha szavak mögött,
a haszontalan, hosszú párbeszédok mögött, melyekben
hullámzanak az emlékek,
fogaim mögött, melyek vereségekbe és könnyekbe haraptak,
a szelíd fény mögött ott van a lábam, megcélozza az
ellenséget, bánatos
mellem, hősi izzadságom, szerény igazságom egymást
támogatva.
Ez nem beszéd, se levél, se lírai költemény, inkább
krónika érlelődve a papíron, krónika telis teli tünékeny
dolgok
üzenetével, apróságokkal, mik mindenből
itt maradnak, mert a világ repedezik, de új hajtások nőnek,
a teremtés kiált, és öröm hullámzik a falakon,
hová a szeretők felírják ÉLJEN A FORRADALOM, név,
évszám,
és erre a papírra, szegény faldarabomra, melyet hasogat a
szél,
rozsdás szavaimat írom, nehéz letörölni vagy befedni őket,
és iderajzolom, mint egy gyerek, szigetemet. Mi egy

beszéd? Mi egy
krónika? Mi a fény titka, mi ott tükröződik a 12-es és 23-as
kereszteződésénél?

Mondd a hentesnek, hogy köténye e kornak zászlaja,
törje szét csontjaimat egy mozsárban, és porukat szórja szét
a földön.

Mondd a keselyűnek, hogy beleimben van az otthona.

Mondd a lánykának,

aki árnyéka előtt fészülködik, hogy cipőim teli vannak a
halállal.

Időm haldoklik a távozó idejében, az érkezők idejében.

Nem egy valamiből való vagyok: vagyok univerzum, tűz,

szar. Vagyok zörgő idő, szél, ami belöki az ajtókat,

ahová elbújt a kócos, pattanásos, ifjú magány.

A férfi, akit üdvözöltél a 12-es és 23-as kereszteződésénél
több, mint egy ing,

mint egy fej és egy kés. Időm elhasználódik sötét
motorokban,

széttört ládáknak, hajókban és füstölgő álarcokban. Időm

szélesebb és elektromos. A te időd pépes és szürke. Időm

egy fej nélküli szobron áll. A te időd alkalmazkodó, a titkok
finom

útját követi. Az én időm ragadozó bestia az idő asztalánál.

A felejtés gépén megtett utak ideje. A kibernetikus

nyomorúságok ideje. Ideje a rák nagy tavaszának.

A legszebb fogyasztási cikkek bőségének ideje.

A fennkölt lidércnyomások ideje, mint egy szerelmi történet

egy Hollywoodban készült szélesvásznú filmben. A
rendkívüli éhség ideje.

A hazugság ideje. Ideje a forradalmaknak.

Ez nem a világ közepe, természetesen. De hol van a világ
közepe,

hentes uram? Talán a világ közepe az ön karja,

miközben felvág egy szarvasmarhát? talán a világ közepe
ott van,

ahol felrobban az utolsó bomba, ahol szétrohadnak a hullák,
táncolnak és nevetésükbe hálnak, miközben ön, hivatalában
ülve

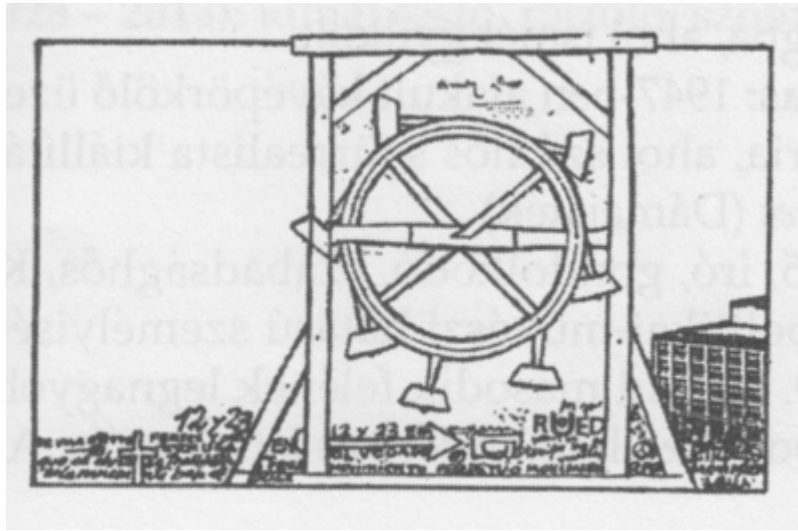
érveket számolgat, mint gyönyörű, daloló pénzérméket? Ez
nem a világ

közepe, de közepe az én világomnak, közepe a föld
legvilágosabb városának,

ahol két utca metszi egymást, melyek a tengerben születnek
és haragos esőben

hálnak meg, a halál legtisztább városában.

Ez az én világom közepe. Ez talán valódi közepe a
világnak.



Jegyzetek

A mesterség problémái: A *bembe* elnevezésű afrokubai szertartáson a megidézett szentnek ételt és italt helyeznek el a neki készített oltáron.

Aubigne, Agrippa d' (1552–1630): francia költő. A mottó fordítása: A Föld nem szereti se a vért, se a szennyet.

Baragaño, José Alvarez (1932–1962): szürrealista hangvételű kubai költő, összegyűjtött versei szívbajban bekövetkezett halála után jelentek meg.

Bergamin, José (1895–1983): spanyol költő, drámaíró, esszéista

carte de sejour: tartózkodási engedély

Duarte: autodidakta kubai festő

Escardo, Rolando (1925–1960): kubai költő, autószerencsétlenség áldozata lett.

Ferré, Leó (1916–1993): énekes, dalszerző, muzsikus, az egyik legnagyobb francia-monacói költő

Goetze, Hors Dieter: sorozatgyilkos, 1965-ben Párizsban három prostituáltat megölt, büntetése után visszatért Németországba, ahol ismét gyilkolt.

Las Antillas – Cafés Las Antillas: 1947-ben alakult kávépörkölő üzem

L' Etoile Scellée: párizsi galéria, ahol számos szürrealista kiállításra került sor. Nevét később megváltoztatták: *Jeu de Dames* (Dámajáték)

Marti, José (1853–1895): költő, író, gondolkodó, szabadsághős, Kuba és Latin-Amerika egyik legkiemelkedőbb erkölcsi-politikai-művészi hatású személyisége. Hazájában *El Apostol* (Az Apostol)-nak nevezik. A 19. század második felének legnagyobb kubai költője, az 1895-ben kirobbant függetlenségi háború szellemi vezére és létrehozója. A csataterén esett el.

Nerval, Gerard de (1808–1855): francia író, költő, esszéista

Pérez, Matías (XIX. század eleje –1866): Portugáliában született, eredetileg szabó és ponyvakészítő mester, aki Havannába költözött, ahol különféle gépeket, majd egy léghajót gyártott, amelyen magasba szállt, sikeres repüléseket hajtott végre, majd végül eltűnt Havanna egén.

Perlimplin: Federico García Lorca színművének (*Don Perlimplin és Belisa szerelme a*

kertben) hőse

Rilke, Rainer Maria (1875–1926): osztrák költő, író, a polgári társadalomválságát tükröző líra egyik legnagyobb képviselője

Utamaro, Kitagara (1753–1806): világhírű japán festő, a japán fametszet fénykorának kiemelkedő egyénisége, aki az európai impresszionistákra nagy hatást gyakorolt.

Van Gogh, Vicent 1853–1890): világhírű holland festő, a posztimpresszionizmus legnagyobb alakja. 1890-ben szíven lőtte magát. Testvére, Teo, akit orvosa értesített, az utolsó napokat mellette töltötte.

Vasseur, Jacques (1920–?): nácikkal kollaboráló francia tisztviselő, a Gestapóval együttműködő ügynökök egyik helyi vezetője, 1965-ben halálra ítélték, majd az ítéletet életfogytiglani börtönbüntetésre módosították, 1985-ben szabadult.

Vidal Fernández, Antonio (1928–2013): kubai festő, rajzoló, szobrász, a Kubai író- és Művészsövetség egyik alapítója

ISBN 978-615-5357-04-06
ISSN 0866-4420

Felelős kiadó Simor András

Felelős szerkesztő Dobos Éva

2015 Vasas-Köz Kft. nyomda
Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
